

**laismai
lietuviams**

rugpjūtis / september 1981

MOKOME IR MOKOMĖS	253	Red.
GYVENIMO ŽODIS	255	Kostas Paulius
RUOŠKIS DIDŽIAJAM EGZAMINUI	257	Chiara Lubich
VAISMEDŽIO VAIZDUOJAMAS ŽMOGUS	258	Anicetas Tamošaitis, S.J.
LAIŠKAI LIETUVIAMS IŠ CAIRO	261	Nijolė Jankutė
EILERAŠČIAI	268	Zenta Tenisonaitė
DIDŽIOJI MŪSŲ IŠEIVIJOS MISIJA	272	Juozas Prunskis
KODĖL DIEVAS NEMATOMAS?	274	A. Mauragis
AŠ NENUŽUDŽIAU SAVO VAIKO. . .	275	Vytautas Kasniūnas
ŠEIMOS VIENYBĖ IR LIETUVIŠKUMAS	277	Jonas Miškinis
TEVYNĖJE	281	Vytas Butvila
KALBA	286	Juozas Vaišnys, S.J.
ATGARSIAI	287	Skaitytojai
TRUMPAI IŠ VISUR	287	J. Pr.
"LAIŠKŲ LIETUVIAMS" KONKURSAS	288	Red.

Šis numeris iliustruotas Cairo miesto (Egiptas) vaizdais iš "Laiškų lietuviams" ekskursijos. Viršelio nuotrauka — Algirdo Grigaičio.

LAISKAI LIETUVIAMS (Letters to Lithuanians). Published monthly except July and August, when bi-monthly, by the Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 W, 56th Street, Chicago, Illinois 60636. Yearly subscription \$8.110, single copy 80 cents. Second class postage paid at Chicago, Illinois, and additional mailing offices.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

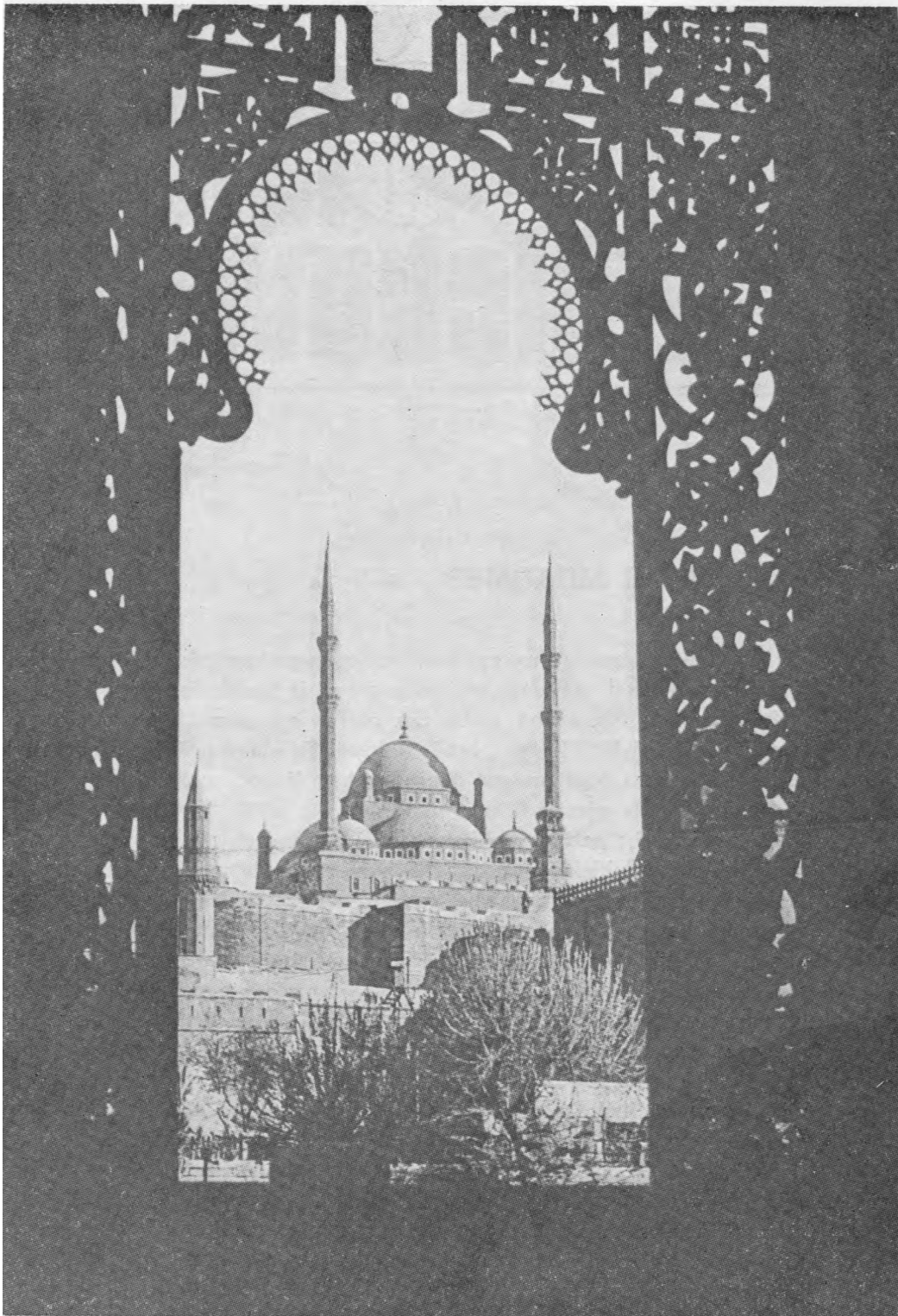
1931 / RUGSĖJIS - SEPTEMBER / VOLUME XXXII, NO. 8

MOKOME IR MOKOMĖS

Pasibaigus vasaros atostogoms ir atėjus rugsėjo mėnesiui, prasideda naujieji mokslo metai. Atsidaro mokyklų durys, ir koridoriai prisipildo jaunatviško klegesio. Čia ateina jaunuoliai ruošti gyvenimui, ne tik klausydami pamokų ir skaitydami knygas, bet ir linksmi žaisdami bei draugaudami vieni su kitais. Sakoma, kad žmogus daug išmoksta iš savo mokytojų, dar daugiau iš draugų, bet daugiausia iš savo mokinių.

Visą žmoniją galima suskirstyti į dvi dalis: mokinius ir mokytojus. Galima sakyti, kad kiekvienas žmogus yra drauge ir mokinys, ir mokytojas. Kol mes gyvename šioje žemėje, nuolat mokomės, kiekvieną dieną ką nors patiriame, ko pirmiau nežinojome. Kūdikis mokosi iš motinos, bet ir motina, augindama kūdikį, daug išmoksta. Studentas mokosi iš profesoriaus, bet ir profesorius jo dėstomas dalykas pasidaro aiškesnis, kai pamato studentų problemas ir galvoseną. Kunigas žmonėms skelbia Dievą, bet jam pačiam Dievas tampa suprantamesnis, kai jį labiau pažįsta iš tų, kuriems jį skelbia.

Kiekvienas žmogus, nori ar nenori, savo žodžiu, pavyzdžiu ir savo asmenybe nuolat moko kitus. Kiekvienas žmogus, nors būtų ir mokyčiausias, nuolat mokosi iš kitų, nors jie būtų maži kūdikiai ar bemoksliai prasčiokėliai. Tai yra svarbus motyvas, dėl ko mes turime gerbti kiekvieną žmogų — juk jis yra mūsų mokytojas. Tai yra taip pat svarbus motyvas, dėl ko mes turime žiūrėti savo elgesio — savo pavyzdžiu juk mokome kitus. Mes negalime gyventi vieni — mums reikalingas kitų pamokymas, paskatinimas, gražus pavyzdys. Kiekvienas žmogus yra mažutis žiburėlis — jis šviečia, jis rodo kelią sau ir kitiems. Jis padidina tą šviesą, kuri apšviečia Dievo sutvertą pasaulį ir kiekvienam rodo kelią į amžinąją Šviesą.

Cairo. Mohamed Aly meçetë.

GYVENIMO ŽODIS

KOSTAS PAULIUS

"Laiškuose lietuviams" kiekvieną mėnesį pasirodo Chiaros Lubich straipsniukai. Jie verčiami taip pat ir į daugelį kitų kalbų, spausdinami laikraščiuose, žurnaluose bei atskiruose lapukuose, leidžiami 146 kraštuose ir vadinami "Gyvenimo žodžiu". Tasai "G.ž." pasiekia arti pusantro milijono skaitytojų. Jį spausdina kiekvieną mėnesį ir Vatikano oficiozas "L'Osservatore Romano". Šį ar kitą mėnesį bus pradėta spausdinti taipgi ir jojo angliška laida. Tasai "G.ž." taip pat perduodamas įvairiomis kalbomis Vatikano bei kitų stočių radijo bangomis.

Tie straipsniukai taip vadinami, nes jie aiškina kokią nors Šv. Rašto mintį — Dievo žodį, kurs ir yra giliausia prasme *gyvenimo žodis*. Ir jie ne tik aiškina, bet taip pat pateikia ir paprastą bei konkretų būdą tą Dievo žodį paversti mūsų gyvenimu. Jie aiškina kiekvieną mėnesį vis kitą Šv. Rašto mintį. Mėnesiui skirtoji, per tą laiką gyvenama mintis padeda mums po truputį vis geriau ir giliau ją pažinti. Padeda ją pasisavinti ir padaryti lyg mūsų pačių dalimi. Kartu su mūsų pastangomis ji mus palaipsniui tobulina ir veda į tai, ką Jėzus paliepė ir kas yra mums Dievo valia: "Taigi būkite tokie tobuli, kaip jūsų dangiškasis Tėvas yra tobulas" (Mt 5,48).

Mes, žmonės, galime padėti vienas kitam tik truputį geriau suprasti Dievo žodį. Bet tikrasis to supratimo davėjas yra patsai Dievas. Jis savo žodyje giliau atsiveria kiekvienam, kada nori ir kiek nori. Mūsų pačių galios yra ribotos. Ir kai mes tas ribas jau pasiekiamo ir vis dar ko nors geriau neišmanome, tada geriausiai mums gali pagelbėti nenuklysti Jėzaus žodžiai: "... kas nepriima Dievo karalystės kaip vaikas, — neįeis į ją" (Mk 10,15).

Mažulėlis nuoširdžiausiai tiki viskuo, kas tik jam sakoma. Tasai jojo tikėjimas ir pasitikėjimas savaime ateina iš jo galių didelio ribotumo. Užtai vaikas atsiveria natūraliu paprastumu tam, kas jam sakoma. Mū-

sų išmintis Dievo akivaizdoje yra ribota, kaip vaiko. Tai Jėzus mums ir primena, ko reikia priimant Dievo karalystę — Dievo žodį.

Chiara savo straipsniuose aiškinimus pateikia labai paprastai. Ir dėkui Dievui! Juk Šv. Raštas — tai tikras Dievo meilės vandenynas žmogui. Menkai pasitikint Dievu, tame vandenyne galima paskęsti. O sunkūs ir komplikuoti aiškinimai, pasitikintys tik savimi, kaip koksai girnų akmuo, gali paskandinti. Nes tokie aiškinimai dažnai gali būti grindžiami vien žmogaus išmone ir gražbylyste. Tada jie tik nustelbia Dievo mintį. Nustelbdami, tarsi debesimis pridenčia gyvąjį Dievą, ir tada sunku Jį beatpažinti bei surasti.

Chiara aiškindama nesiremia savimi. Josios autentiškas autoritetas — Jėzaus įsteigtoji Bažnyčia. Jai Jėzaus žodžiai: "Kas jūsų klauso, manęs klauso" (Lk 10,16), reiškia visišką paklusnumą, be jokių rezervų.

Jai Šv. Raštas visuomet yra Dievo žodis, kurs nesikeičia. Bet josios rašiniuose jisai ateina pas mus nauju rūbu. Ji mums parodo, kokią jėgą Dievo žodis turi ir kaip toji jėga veikia, kai tikintieji tą Dievo žodį paverčia konkrečiu gyvenimu.

Ji pati pradėjo taip Dievo žodžiu gyventi. Ji visiškai pasiaukuoja ir atsidavė Dievui, visame trokšdama tik Jojo valią vykdyti. Šv. Raštas tąją Dievo valią jai visuomet rodė. Užtai ji pasiryžo kiekvieną jo mintį, išmąstytą ir giliau suprastą, paversti savo gyvenimu. Ir ji savo pastangas pradėjo be kompromisų.

Tos josios pastangos neliko be vaisių. Ji nepamokslavo, nieko nebandė atversti, tik paprastų paprasčiausiai stengėsi mylėti artimą, kiekviename matydama patį Jėzų. Jo žodžiai jai buvo konkretūs: "... kiek kartų tai padarėte vienam iš mažiausiųjų mano brolių, man padarėte" (Mt 25,40). Ir ji neliko nepastebėta. Veikiai ją pasekė mažas būrelis mergaičių, kurios visos kartu su ja

pradėjo gyventi tuo būdu. Netrukus tą pradininkų būrelį pasekė keli šimtai vyrų ir moterų. Po trumpo laiko juos sekė jau tūkstančiai daugelyje Italijos miestų. Vėliau taisai sekimas persimetė ir į kitus Europos kraštus ir, kaip koks gaisras, išsiplėtė į visus kontinentus.

To sąjūdžio nei Chiara, nei joks kitas žmogus neplanavo. Dabar jisai veikia visame pasaulyje. Jo struktūroje jau yra 26 šakos. Jų tarpe yra šeimų, kunigų bei vienuolių, kaip vyrų, taip ir moterų šakos. Ir seminaristai turi taip pat savo atskirą šaką. O jaunimas net tris, pagal amžių veikiančias. Pagrindinė šaka, nuo kurios sąjūdis ir prasidėjo, yra nevedusių, kurie daro įžadus, kaip ir vienuoliai. Bet jie nėra vienuoliai, nors gyvena mažomis grupėmis kartu ir dirba kiekvienas savo profesijoje.

Sąjūdžio užuomazga prasidėjo II pasaulinio karo metu 1943 metais, kada Chiara visiškai pasiaukojė Dievui, ir ją pasekė taisai mažasis mergaičių būrelis. Ir kai jisai taip plėtėsi, Šventasis Sostas ilgai sąjūdį tyrė ir 1962 metais oficialiai jį patvirtino, pripažindamas "Marijos darbo" (Opera di Miria) vardu. Tačiau žmonės nuo pat pradžios tą sąjūdį vadino "Focolare" vardu. Jisai taip populiariai ir dabar tebevadinamas. Italų kalboje focolare reiškia židinį, kur galima susišildyti. Pačią Chiarą Lubich Šventasis Sostas pripažino sąjūdžio įkūrėja ir jo prezidentė. Ji sąjūdžiui ir dabar tebevadovauja.

Sąjūdžio išsiplėtimas trumpu laiku visame pasaulyje liudija, kad Jėzaus žodžiai: „.. tegul visi bus viena! Kaip tu, Tėve, manyje ir aš tavyje, tegu ir jie bus viena mumyse" (Jn 17,21) nėra utopija. Tie Jo žodžiai yra sąjūdžio kartinis akmuo. Sąjūdis tiki, gyvena ir supranta, ant kokio pagrindo vienybė turi būti statoma ir kokių sąlygų reikia, kad toji vienybė būtų visad gyva ir klestėtų.

Chiara išvelgia vienybės esmę ir ją su sąjūdžiu gyvena. Jai Jėzaus žodžiai: „...Kaip tu, Tėve, manyje ir aš tavyje", sako, kad vienybė yra dieviškos prigimties ir ji reiškiasi Švč. Trejybės asmenų tarpusavio meile. Tokią meilę Jėzus įsakė ir

mums: "Aš jums duodu naują įsakymą, kad jūs vienas kitą mylėtumėte: kaip aš jus mylėjau, kad ir jūs taip pat mylėtumėte vienas kitą!" (Jn 13,34). O Jis mus mylėjo savo gyvybės kaina.

Užtai Chiara ir tos pirmosios ją pasekusios mergaitės nuo pat pradžios stengėsi, kad toji dieviškoji vienybė būtų jų gyvenimo pagrindas ir realybė. Jos dažnai atnaujindavo meilės paktą, sakydamos viena kitai, kad yra pasiruošusios ir gyvybę duoti viena už kitą. Ir taip visas sąjūdis augo, plėtėsi ir dabar tebegyvena ir stengiasi, kad toji dieviškoji vienybė, kurios meldė Tėvą patsai Jėzus, būtų realybė mūsų gyvenime.

Kai tokioje dieviškoje vienybėje žmonės kur nors gyvena, tada turi savo tarpe Viešpatį. Jis tai užtikrino: "Nes kur du ar trys susirinkę mano vardu, ten aš esu jų tarpe". Sąjūdyje visi stengiasi būti tokie, kad turėtų savo tarpe Jėzų ir Jį galėtų nešti žmonės, taip tęsdami Marijos misiją, kada ji, tarusi Dievui savo "Fiat", atnešė žmonijai Jėzų. Užtai ir Šventasis Sostas sąjūdį pripažino "Marijos darbo" vardu.

"Gyvenimo žodis" — tie Chiaros mėnesiniai straipsniukai žingsnis po žingsnio padeda tobulėti toje dieviškoje meilėje ir augti vienybėje. Nors tasai žodis kiekvieną kartą pateikia tik vieną kurią nors Šv. Rašto mintį, tačiau savyje turi visą Šv. Raštą. Nes kiekvienas Dievo žodis, nors tiesiogiai ir neminėtų, išreiškia mums Dievo valią, kuri veda mus į Jo ir artimo meilę ir į mūsų šventumą.

Dieve duok, kad mes, lietuviai, tokią meilę pasiekę, galėtumėm sugyventi tą dievišką vienybę. To iš mūsų labiausiai laukia tėvynė Lietuva.

- Angoloje marksistinė vyriausybė nusavino visus katalikų Bažnyčios pastatus, seminarias, mokyklas. Misijonierių veiklos galimybės sumažėjo, bet vis dėlto daroma kas galima. Angoloje yra apie 2¹/₂ milijono katalikų.

- Lenkijoje 1980 m. buvo išventinti 632 nauji kunigai, 48-niais daugiau negu 1979 m. Iš naujai išventintų 470 yra parapijų kunigai, o 162 vienuoliai. Kunigų seminarijose 1980 m. mokėsi 6285 klierikai.

RUOŠKIS DIDŽIAJAM EGZAMINUI

CHIARA LUBICH

"Kas išsaugo savo gyvybę, praras ją, o kas praranda savo gyvybę dėl manęs — atras ją" (Mt 10,39).

Skaitant šiuos Jėzaus žodžius, atsistoja prieš akis dvigubas gyvenimas: tas, kurį statosi žmogus šiame gyvenime, ir amžinasis gyvenimas, Dievo duotas per Jėzų Kristų. Šis antrasis nesiriboja mirtimi, ir niekas negali jo atimti. Galima gyventi vienu ir kitu būdu. Galima prisirišti prie žemiško gyvenimo, galvoti tik apie save, apie savo daiktus, apie savo kūrybą, užsidaryti tik savo kiaute, ir galutinė išvada — neišvengiama mirtis. Bet galima tikėti, kad savo buvimą gavai iš Dievo, daug gilesnį ir autentiškesnį, turėti drąsos gyventi taip, kad užsipelnytum tą dovaną, net paaukodamas savo žemiškąjį gyvenimą už amžinąjį. "Kas išsaugo savo gyvybę, praras ją, o kas praranda savo gyvybę dėl manęs — atras ją". Kai Jėzus pasakė šiuos žodžius, jis turėjo omeny kankinio gyvenimą. Tu, kaip ir kiekvienas krikščionis, turi būti pasiryžęs pasekti Mokytojo pėdomis, būti ištikimas evangelijai ir prarasti savo gyvybę net smurto mirtimi ir tokiu būdu užsipelnyti amžinąjį gyvenimą. Jėzus pirmasis prarado savo gyvybę ir ją garbingai atgavo. Jis iš anksto įspėjo nebijoti tų, kurie užmuša kūną, bet negali užmušti sielos. Jei atidžiai skaitysi evangeliją, pastebėsi, kad net šešis kartus Jėzus pareiškia šią mintį. Tokiu būdu pabrėžia, kaip svarbi ir išganinga tokia mirtis. Skatinimas prarasti savo gyvybę nėra tik skatinimas kankinystei. Tai yra pagrindinė krikščioniškojo gyvenimo taisyklė.

Reikia būti pasiruošusiam atsisakyti save turėti gyvenimo tikslu, atsisakyti savo egoistinės nepriklausomybės. Tikras krikščionis, jei tikrai toks nori būti, turi statyti Kristų savo gyvenimo centre. Ar žinai, ko Kristus iš tavęs nori? Rodyti meilę kitiems. Jei tu vykdysi jo programą, būsi praradęs save ir atradęs gyvenimą.

Negyventi tik sau tikrai nėra taip, kaip kai kurie gali galvoti, kad tai atsisakymo ir pasyvumo nusiteikimas. Vienas žymus teologas yra pasakęs: "Tai nereikia niekinti gyvenimą ir juo nesirūpinti, bet kreipti savo gyvenimą meilės keliu". Krikščionio gyvenimas yra visuomet labai didingas, o atsakomybės jausmas visuotinis. Jau iš žemiškojo gyvenimo gali patirti, kad aukodamas save, išgyvendamas meilę, daugini savo gyvenimu. Kai būsi praleidęs dieną tarnaudamas kitiems, kai žinosi, kad tavo kasdieninį darbą, gal labai nuobodų ir sunkų, būsi paveręs meile, patirsi džiaugsmo ir jausiesi pilnesnis, tobulesnis žmogus. Sekdamas Jėzaus įsakymais, kurie visi remiasi meile, po šio trumpo gyvenimo atrasi amžinąjį. Atsimink, koks bus Jėzaus teismas. Jis tars stovintiems dešinėje (aš linkiu, kad ir tu būtum toj pusėj): "Ateikite, palaimintieji... nes aš buvau alkanas, ir mane pavalgydinote... buvau svetimas, ir mane priėmėte, plikas, ir mane pridengėte... Kad taptum amžinojo gyvenimo dalininku, žiūrės tikrai, ar mylėjai savo artimą, ir laikys padaryta sau pačiam, ką padarei artimui.

Tad kaip įgyvendinti šį naują žodį? Kaip prarasti jau nuo šiandien gyvybę, kad vėliau atrastum? Pasiruošk didžiam ir lemtingam egzaminui, kuriam esi gimęs. Pasižvalgyk aplinkui ir pripildyk savo dieną meile. Kristus ateina pas tave tavo vaikuose, tavo žmonoj, tavo darbo drauguose, partijoj, laisvalaikyje... Visiems daryk gera. Ne-užmiršk ir tų, su kuriais kasdien susipažįsti per laikraščius, per draugus, per televiziją... Visiems daryk gera pagal savo išgales. O kai tos išgalės tau atrods išsemtos, gali už juos, gyvus ir mirusius, pasimelsti. Ir tai yra vertingas meilės pareiškimas.

Iš italų kalbos išvertė
kun. Antanas Sabas

VAISMEDŽIO VAIZDUOJAMAS ŽMOGUS

ANICETAS TAMOŠAITIS, S.J.

Gyvojoje gamtoje žmogų supa augalų ir gyvulių pasaulis. Kadangi ir su vienu, ir su antrais esame susiję gyvastimi, juose mūsų žvilgsniui atsiskleidžia daug panašumo į save. Todėl visose kalbose žmogus dažnai išreiškiamas, lyginant jį su anų dviejų pasaulių atstovais. Bet čia mums tuojau krinta į akį būdingas reiškinys. Gyvuliai stovi už augalus žymiai aukščiau, yra už juos kur kas tobulesni. Juk daugumas gyvulių ir mato, ir girdi, ir jaučia, ir juda; visa to augale nerasi. Bet žiūrėk, kai norime pabrėžti kokią nors žeminančią žmogaus savybę, beveik visada lyginame jį su tuo ar kitu gyvuliu, o kai norime nurodyti kilnią — su augalu.

Apie negudrų žmogų sakome: ot, *asilas*, apie nevalyvą — *paršas*. Nerangus žmogus mums yra *meška*, neapsižiūrintis — *apuokas*, užsispyręs — *ožys*. Apie vyrą, kuris per daug lenda prie moterų, sakome, nors ir ne-lietuvišku žodžiu, kad yra *drigantas*, apie moterį, besitrinkančią su vyrais — kalė. Neišsiauklėjusį žmogų vadiname bendru vardu — *galvijas*, kartais dar pridėdami, jog yra neraliuotas.

O kalbėdami apie žmogų kilniai, palyginimams vartojame augalų pasaulį. Tai rodo, pavyzdžiui, mūsų dainos: *Aš mergytė kaip rožytė, kaip daržely aguonytė; Ar aš ne vyšnelė tėvelio sodely?* Trys tėvo sūnūs gretinami su trimis beržais, stovinčiais gale lauko toli; dukra savo gyvenimą lygina su gėlių darželiu: *sėjau savo jaunas dienas kaip žalių rūtelę*. Mergaitė dainose dažnai yra lelija, jaunuolis — dobilas.

Žinoma, toks augalų ir gyvulių vartojimas palyginimams nėra griežta taisyklė; joje irgi yra išimčių. Bet, apleičiant paėmus, statyti prieš akis gėdingoms žmogaus savybėms nurodome į tai, kas aukščiau — į gyvulius, o garbingoms į tai, kas žemiau — į augalus. Atrodo, kad turėtų būti atvirkščiai. Kodėl taip darome? Ar tik nebus todėl, kad gyvu-

lys, nors ir gali laisvai judėti, savo jūslėmis yra tartum pasinėręs į žemę, nukreipęs į ją savo veidą. O augalas, nors šaknų pririštas prie vietos, tiesia savo šakų rankas aukštyn, nukreipęs savo veidą į dangų. Tai žmogui tartum atspindi jį patį: nors, būdamas iš medžiagos, jis jaugės į šią žemę, būdamas taip pat iš dvasios, veržiasi aukštyn — į grožį ir gėrį, žavisi tuo, kas didvyriška, namaru, amžina.

Garsiojoje senovės Graikijos Delfų šventykloje buvo prasmingas įrašas žmogui: Pažink save! Mes daug kuo esame patys sau mįslė. Tad žvilgsnis į augalą, kuriame regime nemažą žmogaus panašumą, gali mums padėti geriau suprasti save pačius. Iš tikrųjų tokiu būdu žvelgti yra ir išmintinga, ir lietuviška, ir krikščioniška.

Taip daryti išmintinga todėl, kad į mūsų dvasią įsispaudžia konkretus vaizdas. Atsajūs, bevaizdžiai išvedžiojimai palyginti sunkiai teleidžia šaknis į daugumos proto dirvą (kaip rodo klausytoją ar skaitytoją apimantis žiovulys). O iš atminties jie kaip mat išsirauna. Ką gi mes atsimename iš praeityje girdėtų kalbų ar skaitytų puslapiu? Pavyzdį, anekdotą, vaizdą. Visa kita dingę iš galvos arba neberyšku pro tirštą laiko rūką. Taip žvelgti ir lietuviška, nes sodas, miškas, laukas, ūkis yra artimi lietuvių širdžiai ir įdomūs minčiai. Mūsų liaudies dainose (o jose atsiskleidžia tautos siela) žmogaus likimas piešiamas javo, medžio, gėlės vaizdu. Koks glaudus mūsų panašumo ryšys su medžiu, matome kai kuriose lietuvių liaudies pasakose. Tokioje *Eglėje, žalčių karalienėje* jo rūšimis praskleidžiama žmogaus būtis: trapi duktė gretinama su virpančia drebulė, tvirtabūdžiai sūnūs — su ažuolu, uosiu ir beržu, o visus neliaujama meile globianti motina — su žiemą vasarą žaliuojančia egle. Pagaliau iš augalo mokytis apie save yra krikščioniška, nes pats Kristus šiuo būdu vaizdavo savo klausytojams žmogaus gyve-

nimą: jo esmę, uždavinius ir priemones siekti tikslo.

Antai savo kančios išvakarėse Atpirkėjas kalba mokiniams, jog jis yra vynmedis, mes — šakelės, o dangaus Tėvas — sodininkas. Kita proga, įspėdamas savuosius saugotis suvedžiotųjų, netikrų pranašų, ne iš kur kitur, o iš medžio išveda neklystamą taisyklę orientavimuisi: žiūrėti vaisių, kuriuose būtina išlysti juos nešančio gerumui arba blogumui. Kaip jis aiškina savo paties ir kitų žmonių kentėjimo prasmę? Irgi augalu — kviečio grūdu, kuris, kad neštų vaisių, turi pirma kristi į žemę ir mirti. Panašių vaizdų evangelijoje daugybė. Kas nedaro gerų darbų, tą Kristus piešia kaip nevaisingą figmedį, kurį šeimininkas liepia iškirsti; po visą žemę iš nežymios pradžios skilsiančią savo Bažnyčią — kaip garstyčios grūdelį, išsivysiantį į visų daržovių milžiną; pasaulį su gerais ir blogais žmonėmis — kaip dirvą, kurioje ūkininko pasėta gero javo, bet prieš nakčia pribarstyta raugių...

Visa to paskatinti, pažvelkime į save, kaip Dievo pasodintą vaismedį isterijos sode. O su vaismedžiu, kad gerai augtų ir tarpų, reikia daug ką daryti: jį parišti, tręšti, genėti, saugoti nuo žvarbių vėjų ir įvairių kenkėjų. Pritaikę tai savo gyvenimui, gauname gausybę medžiagos sielos galioms: ir vaizduotei skrajoti, ir protui nagrinėti, ir valiai ryžtis, ir širdžiai džiaugtis, ir atminčiai pasilaikyti. Aišku, jog visų anų darbų su žmogaus gyvenimo vaismedžiu neįmanoma išnagrinėti viename šio žurnalo numeryje. Todėl čia, kiek liko vietos, mestelkime akį į vieną vaismedžiui būtiną priežiūros darbą: reikia šalinti jį stelbiančias piktžoles.

Piktžolių prisiveisia ne tik darže ar sode, bet ir mūsų gyvenime. Jomis galime vadinti visa, kas žmogų slopina, gniaužia, neleidžia jam kilti aukšty, skleisti platyn. Tų piktžolių esama trijų rūšių. Kiekviena turėtų paaiškėti, pažvelgus į tai, kas žmogus yra.

Viena, žmogus yra skirtas amžinybei. Todėl piktžolės yra visa, kas jo dvasią ir širdį rakina prie to, kas laikina, ką galima pavadinti įprastu žodžiu — tuštybė. Juk taip

Maironio giesmėje *Marija, Marija* sakome: "Ir kūno silpnybė, ir žemės tuštybė, ir pragarų juodo dvasia į prapultį stumia žmonijos daugumą". Tik nesuprastina, kad tuštybė yra bet koks pavyzdingas rengimasis, skoningas puošimasis, gerai suplanuoti namai ir panašūs dalykai. Užmeskime akį į gamtą: darna, planas, trauka šviečia iš kiekvieno Dievo darbo; tai turi būti ir kiekvieno Dievo vaiko žymė. Anokie dalykai nepeiktini. Bartina, jei jie padaromi pirmieiliais, tartum nebebūtų aukštesnių, jei kūno ap rengimas, veido gražinimas, kambario įtaisymas ir panašūs tampa gyvenimo tikslu, minčių centru, vieninteliu pokalbio objektu.

Kad būtų aiškiau, prieš ką šioje srityje turime būti nusistatę arba, gal dar geriau pasakius, už ką, pažvelkime į šių dienų pasaulį. Ką matome? Vieną pasaulio dalį, kur užgniaužta laisvė, valdo materializmo filosofija, kuria visa sistema paremta: kad be medžiagos nėra nieko aukščiau — nei Dievo, nei dvasių, nei sielos, nei gyvenimo po mirties. Kita pasaulio dalis giriasi esanti laisva. Bet ar ne tas pats sumedžiagėjimas liejasi joje iš visų pusių? Ten aukštesni dalykai vejami, čia nutylimi; ten materializmą skiepija rimbos, čia — reklama ir visa aplinka. Krikščionis šioje tamsos jūroje yra pašauktas būti tarsi švyturiu. Jis skirtas savo gyvenimo ir kalbėjimo būdu liudyti, kad, šalia žemės ir kas joje regima, esama dar kito pasaulio, netgi suvis svarbesnio. Bet ar daug šviečia ir liudija tie krikščioniškosios religijos išpažinėjai, kurių galvojimas, kalbėjimas ir triūsимasis godžiai sukasi vien apie medžiagines gėrybes?

Kur šios sumedžiagėjimo piktžolės auga, jos neleidžia mūsų dvasios medžiui klestėti, susiurbdamas į save mūsų mintis, jausmus, troškimus. Vaismedis skursta. Šios rūšies piktžolės rautinos lauk, kai ima mūsų gyvenime stiebtis.

Antra, žmogus gyvena bendruomenėje su kitais. Todėl piktžolės yra visa, kas trukdo jam bendrauti su artimu kaip savo broliu. Šių piktžolių žmonijos istorijoje buvo ir tebėra gausu. Jos visos bjaurios: koncentracijos stovyklos, karų skerdynės, silpnės-

niojo prievartavimas, nesuprantančio ar beginklio išnaudosimas., savo tikslo siekimas teroru ir panašūs dalykai, kuriuos II Vatikano susirinkimas pavadino dviem žodžiais: žmonijos gėda. Romėnai sakė: *Homo homini lupus*, žmogus žmogui — vilkas. Čia dažnai pasirodome blogesni už gyvulį, net vilką. Juk tos pačios rūšies gyvuliai taip nesielgia, vienas kito neengia, vieningi. Ir priežodis sako: varnas varnui akies nekirs. O kaip ne kartą elgiamės mes, žmonės, vieno ir to paties dangaus Tėvo vaikai!

Gal ne tokių stambių, bet vis tiek pragaištingų piktžolių pasirodo net prie šeimos židinio: visokių varnalėšų, usnių, kiaulpienių, dilgėlių, šunramunių, kiečių, durnaropių, varpučio—įtarinėjimo, pretenzingumo, netoleravimo, vaidų, priekaištų, drabstymosi kalte ir aibės panašių. Ar ne tiesa, kad šios ydos, įsimetusios į šeimą (ar jai prilygstančią žmonių grupę), kaip joms atitinkančios piktžolės, ir duria, ir dilgo, ir kvaišina, ir teršia, ir parazitiskai čiulpia syvus? Panašios į piktžoles jos dar tuo, kad daugumas jų giliašaknės ir gajos, taigi nesiduodančios lengvai išrauti ir pašalinti.

Visai šiai piktžolių rūšiai ravėti geriausias įnagis yra persiėmimas tiesa, kad artimas yra Dievo atstovas. Toji tiesa atsispindi net mūsų liaudies pasakose, kur Viešpats Dievas išeina apžiūrėti pasaulio, persirengęs pakeleiviu ar elgeta, ir žiūri, kaip žmonės su juo elgsis. Kristus sakė Paskutiniame teisme dėsias lygybės ženklą tarp savęs ir mūsų artimo, net jei šis būtų atrodęs skurdžiai menkas. Kas uždaro savo širdį artimui, to širdis praktiškai uždara ir Dievui, nors lūpos ir kažin kaip tvirtintų jį mylinčios. Mūsų medžio viršūnė tiek tekyla aukštyne į Dievą, kiek mūsų šakos skleidžiasi platyn į žmogų kaip brolių.

Trečia, žmogus yra dvasios ir kūno junginys. Tos dvi dalys jame sudaro glaudžiai suaugusį vienetą. Todėl mus, dvasinį vaismedį, tartum piktžolės stelbia visa, kas kenkia kūnui. Žinome romėnų priežodį: *Mens sana ir corpore sano*, kūno sveikata atsiliepia dvasiai. Prisiminkime trejetą dalykų, kurie gan stipriai kūnui — ir tuo pačiu dvasiai — kenkia. Prisiminę drauge galėsime

matyti Bažnyčios išmintį, nes jos mokymas atsiskleidžia medicinai kaip sveikatingumo teikėjas.

Kūnui kenkia svaigalai. Nenorima čia pasisakyti prieš bet kokį alkoholinių gėrimų ir panašių dalykų naudojimą. Saikingo, gražaus naudojimo nederą peikti. Bet jei perdedamas saikas, tai, nebekalbant apie proto ir valios pančiojimą, protestuoja pats mūsų kūnas: pulsas, pasileidžiantis tuksėti kaip viščiuko; liežuvis, kuris ima burnoje nebeapsiversti; kojos, kurios nebenori tiesiai žengti arba net iš viso tarnauti; skilvis, kuris po to kratosi valgio ar net meta lauk, kas įdėta; galva, kurią vėliau plėšo skausmas.

Kai žvelgiame į Bažnyčią, matome, kiek daug ji čia tarnauja kūno sveikatai (ir pačios visuomenės gerovei), pabrėžiamai ragindama Naujojo testamento raštuose būti blaiviams. Šioje srityje ryškiai pasirodo dar ir jos graži pusiausvyra, nes į tą blaivybę veda ne smerkimo, o saikingumo taku, pripažindama Dievo dovaną geram tikslui. Bažnyčios nusistatymą glaustai išreiškia Siracido knygos dėsni: "Vynas sukurtas nuo pat pradžios pasilinksminti ir nepasigerti" (Sir 31,35). Šį dėsni pašventino pats Kristus savo elgesiu.

Toliau, kūnui kenkia judesio stoka. Sakysime, amerikiečiai paskutiniaisiais dviem dešimtmečiais nejuokais susirūpino, kad dėl prisigamtų patogumų, atpalaiduojančių kūną nuo reikalo judėti, ėmė darytis fiziniais silpnuoliais, ištiželiais, kamuojamais nuolatinio nuovargio ir kiek didesnės įtamos lengvai paklojamais į ligoninę, dar dažniau į lavoninę. Reikia džiaugtis, kad gydytojams vis daugiau pavyksta įtikinti gyventojus, kaip daug tarnauja kūno sveikatai kuo daugiau judėti net paprastu vaikščiojimu.

Čia vėl matome, kaip Bažnyčia nuo seno traukė žmones daryti tai, ką dabar skatina medicina: fiziškai judėti. Ar žvelgsime į Bažnyčios dviejų centrinių asmenų — Kristaus ir Marijos — pavyzdį, ar tikinčiuosiuose skiepijamą praktiką, ar savęs pačios bei

jos veiklos įvaizdžius, visur mums prieš akis stoja ėjimas, keliavimas, darbavimasis, trumpai — judesys. Kristus dažniausiai su savo mokiniais keliauja. Mariją tuojau po angelo apreiškimo matome einant Judėjos kalnynu lankyti savo giminaitės. Vėliau ją vėl ne kartą evangelijoje sutinkame kaip keliauninkę. Į save pačią Bažnyčia žvelgia kaip piligrimę šioje žemėje, keliaujančią į skirtą šventąjį tikslą. Tai, it kokiam veidrodyje, atsispindi tikinčiųjų praktikoje — ruošti maldininkų keliones į šventas vietas, kaip mūsų Šiluvą. Ir kiti vaizdai Bažnyčios veikimui įtaigauja judėjimą: Kristaus į pjūtį siunčiami darbininkai, Pauliaus piešiamos bėgtynės stadione laimėti pergalės vainikai, arba statyba, arba rungimasis su tamsos galiomis. Trumpai, Bažnyčia kerta per skvernus žmonių drybsojimui, aptingimui.

Pagaliau kūnui kenkia netinkama mityba. Netinkama ji gali būti dėl dviejų priežasčių: arba kad valgiu kūnas perkemšamas, arba kad tas valgis prastos kokybės — skurdus maistingų dalių, prigrūstas kenksmingų elementų. Šiandien vis daugiau medicinoje imamasi su valgiu susijusius kūno trikimus šalinti pasninkavimu. Turbūt geriausia šios rūšies klinika yra dr. Bircher-Brenner įsteigta Šveicarijoje. Pasninkas — ne pusės ar vienos dienos, bet savaitės ir ilgiau — yra puikiai veikianti priemonė ir kūnui nusikratyti pančiojančio antsvorio, ir organizmui išsivalyti nuo susikaupusios žalingos ar sargaliojančios medžiagos. Jei kas užgieda, kad toks pasninkas yra baisiai sunki auka, galime būti tikri, kad jo niekada nebandė, nes susilaikymą nuo valgio praktikuojantys sutartinai liudija, kaip tai gerina savijautą ir priduoda anksčiau nepatirtos energijos.

Čia vėl matyti, kaip Bažnyčios mokslas eina ranka rankon su gydymo mokslu, nes išskyla aikštėn, koks palaimingas yra kūnui ypač anksčiau jos praktikuotas pasninkavimas. Verta pridėti ir tai, jog šiandien rinkoje todėl tiek gausu šlamščių valgomųjų daiktų, kad jų gamintojams rūpi ne žmonių sveikata, bet pasipelnymas, taigi, apverčiamą aukštyrą kojomis tai, ko moko Bažnyčia.

LAIŠKAS LIETUVIAMS IŠ CAIRO

BALANDŽIO MĖN. 26 D.

Malonūs Skaitytojai,

Esu tikra, kad kiekvienas jūsų turite ypatingą svajonę, vieną iš tų slaptųjų, "o kad galėčiau! o kad turėčiau! o kad pamatychiau!" Mano ypatingos svajonės nuo pat vaikystės buvo dvi: nuskrist į mėnulį ir pamatyti piramides.

Kelionė į mėnulį, bent mano vaikystėje, nebuvo taip jau neįmanoma, ypač jei skaitei Julės Verne. Lankydamas trečią skyrių, tvirtai tikėjau, kad tam pasakiškam pasauliui pasiekti reikia tik gero lėktuvo ir maišo deguonies! Apie šį erdvių kelionės būdą plačiai aiškindavau ir vaikams, ir suaugusiems. Deja, niekas jo nepanaudojo...

Tačiau aplankyti piramides buvo labai komplikotas dalykas. Tais laikais pažinau tik vieną tikrą, ne knygoje aprašytą, žmogų, kuris piramides matė. Tai buvo mano dėdė Kazys. Dar šiandien man akyse jo nuotrauka ant kupranugario: ilgos dėdės kojos, net taip aukštai sėdint, atrodo per ilgos, viename akinių stikle baltai atsispindi Egipto saulė; kuprio lūpa atkarusi, varpelis pakaklėj. O to nepaprasto vaizdo fone — piramidė! Milžiniška, fantastiška, nesutelpanti į nuotraukėlės rėmus!

Nors svajonė nuskrist mėnulin dar neišsipildė, nežiūrint žymiai patobulėjusio erdvių susisiektimo, tačiau pamačiau piramides

Vienoje Kalno pamokslo vietoje, kviedamas žvelgti į padangių paukščius ir laukų gėles, Kristus kalba, kaip visa rūpestingai Dievo sutvarkyta. Pamoką suglaudžia svarių sakinių apie apvaizdos plano tvarką žmogaus atveju: kai žiūrima dvasios reikalų, tuo pačiu ateina ir visa, ko reikia kūnui. Šį dėsni patvirtina tai, į ką čia žvilgtelėjome: Bažnyčia, dvasios reikalų vadovė, yra tuo pačiu didelė kūno sveikatos geradarė. Todėl labai išmintinga su jos pagalba rauti kirsti piktžolės, stelbiančias mūsų gyvenimo vaismedį.

ir dar labai daug kitų fantastiškų dalykų. Įvyko, kaip tam posaky — "always have a second choice".

Ir štai aš Cairo mieste. Viskas aplink smėlio spalvos. Net žalumynai ne tiek žali, kiek smėlėti. Dulkių čia ne mažiau, kaip kad astronautai rado mėnulyje, o triukšmo, kaip geležies fabrike.

Kad tikrai patekau į kitą pasaulį, buvo aišku aerodrome: mūsų ekskursiją pasitiko rudai rainos ilgakojės katės, arabai su plačiarankovėmis, plačiaskvėnomis galabėjomis ir arabiški užrašai. Gražus arabiškas raštas: ne raidės, o plevėnančios skarelės, skriejantys taškai ir vingiai — tūkstantis vienos nakties stenografija.

Čia nebuvo mums įprasto Amerikos aerodromų plieno-stiklo blizgėjimo, kavos ir Coca-Cola automatų; nebuvo ir tvarkingo tempo. Čia viskas apnešta smėliu, chaotiška ir l. . . t. . . a. Patarnavimas irgi nekomplikuotas, nes jo nėra. Susiradai savo lagaminą ir neškis. O jei gudrus, čiupk vežimuką ir vežkis. Bet po 8 val. skridimo ir 3 valandų laukimo Romos aerodrome, nebesinori nei ieškot, nei tampyt lagamino. Bet mūsų vyrai pasirodė tebesą džentelmenai: jie ne tik visą bagažą sužvejojo, bet ir vežimukus sukombinavo.

Rainų kačių palydėti, išžygiavom į šiltą Cairo naktį: moterys nešėsi kelionmaišius, o vyrai stūmė lagaminų prikrautus vežimėlius. Tokiais atvejais gera būti "neišlaisvintai".

Kai gerą bloką smėlētu šaligatviu (ne-taisytas nuo Tutankamono laikų) nušlepsėję, radom belaukiantį autobusą, norėjosi tik sėst ir snaust. Tačiau Cairo veržėsi pro langus šviesomis, garsais ir vaizdais. Į akis krito daugybė mažų krautuvėlių. Turbanuoti krautuvininkai prekiaavo ir po vidurnakčio. Daugiausia apelsiniais. Vaisiai sukrauti piramidėmis, išbalansuoti ant padėklų, pakabinti ant siūlų, lyg Kalėdų eglutės burbulai. Gatvėmis keliavo pėstieji, nes ant šaligatvių pūpsėjo automobiliai, rūpestingai apdangstyti specialiais maišais: turto ir prestižo ženklas, apsaugotas nuo dykumų smėlio!

Galų gale pasiekėm Gizą, Cairo priemiestį, ir mūsų viešbutį — "Piramides". Tai

puošni "Holiday Inn". Vestibiulyje kilimai, minkštasuoliai, gyvų gėlių puokštės ir gardelis su būreliu jau apsispaigliavusių viščiųų ir su juodu avinėliu. (Visi taip pat gyvi, tik mieguisti, kaip ir mes). Kampe ant staliuko pastebiu krepšį raudonai ir juodai dažytų kiaušinių. Velykos? Bet klausinėti nebenuoriu. Noriu tik miego... miego..

Mudvi su Irena griebiam kambario raktą kaip išganyką. Tačiau lova dar toli: reikia pirkt mineralinio vandens, nes kelionės instrukcijos sakė — "jokiu būdu negerk Egipto vandens!" Kokios bacilos tūno Nilo vandeny, nežinom ir nerizikuojam sužinoti. Ištroškę geriam mineralinį po stikluoką, tartum brangvynį (ne juokai — 2,75 už butelį!), o paskui pasigendam lagaminų. Po trumpo ieškojimo randame juos kieme, kur prieš dvi valandas iš autobuso iškrovė. Kai labai pikta tempiu savo bagažą per vestibulio kilimus, maitre'd šaukia — lady, palik! Atnešim! Bet kas gali juo tikėti trečią valandą ryto?

BALANDŽIO MĖN. 27 D.

Šią dieną reikėtų pavadinti "Šuoliais per Cairo, risčia per tūkstantmečius", nes trumpame dvylikos valandų tarpely pamatėm ir išgyvenom daugiau, negu įmanoma per dvylika mėnesių. Jei visur kitur egiptiečiai atrodė lėti, tai ekskursijose sugebėjo išvystyti Maratono tempą.

Nespėję pasigardžiuoti "kontinento pusryčiais" — bandelėm su Egipto medum, uogienėmis ir kava, jau skubėjom į autobusą, kur mūsų laukė Nagla. Apie ją vėliau, nes į kiemą išėjusi, staiga pamačiau piramides! Pirmoji akistata mane nuvylė. Visą pusdienį jaučiausi blogai, tartum pamačiusi, kad pasakos karalius nuogas... Iš viešbučio kiemo matėsi jos dvi — Cheopso ir Chefren — pilkos, mažesnės, negu įsivaizdavau. Jų majestotą apvogė apylinkės namiūkščiai, tvoros ir elektros stulpai...

Grįžtant prie Naglos, tai buvo įdomi moteris, prityrusi ekskursijų vadovė, archeologė. Jos prašauktas balsas braukė per ausis, kaip varinis puodų šveistukas, bet tai, ką ji pasakojo, nebuvo trafaretinė litanija turistams. Nagla kalbėjo pašnekoviškai, ne-

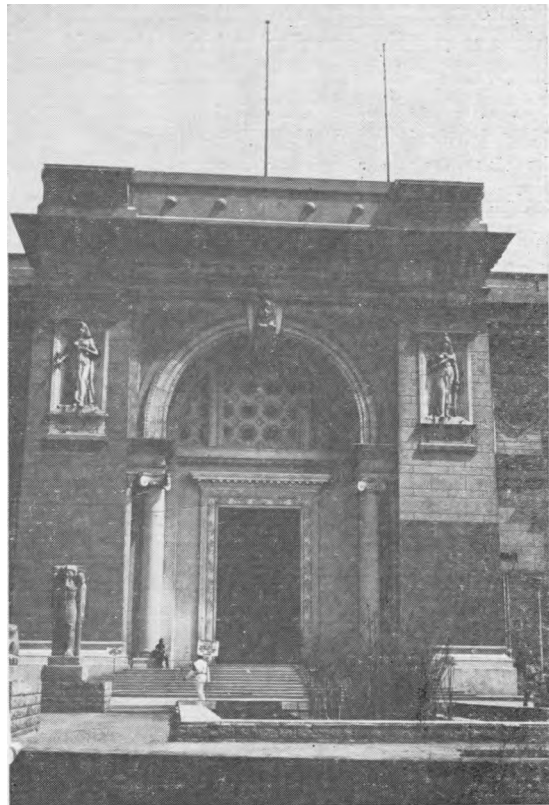
vengdama paliest dabartinio Egipto bėdų. Iš jos sužinojom apie 75% beraščių krašte, apie mokslą veltui ir nenorą mokytis; apie medicinos pagalbą ir šimtus tūkstančių apakusių nuo trachomos ar lėtai mirstančių nuo bilharzijos (Nilo vandenyje gyvenančių parazitų sukeliama liga); apie nuolat vykstančią statybą ir apie 1 mil. žmonių gyvenančių kapinėse. Reikėtų čia dar pastatyti Čikagos dydžio miestą, kad Cairo galėtų sutalpinti savo gyventojų perteklių.

Su pagarba Nagla kalbėjo apie prezidentą Sadat, kuris dedas daug pastangų krašto ekonomijai ir kultūrai pakelti. Ypač šiltai ji atsiliepė apie ponį Sadat, dirbančią egiptietės moters išlaisvinimui ir sukul-tūrinimui.

"Mes mylim savo prezidentą, bet mums labai patiko ir jūsiškis — Jimmy, — juokiasi Nagla žemu girgždančiu balsu, — tačiau dar neapsisprendėm už Ronnie..

Iki garsiojo archeologinio Cairo muziejaus važiuom skersai visą miestą. Dienos šviesoje Cairo vėl kitaip atrodo: platūs bulvarai, moderniškai viešbučiai, ambasados, didžiuliai tiltai per flegmatišką Nilą ir laibas Cairo bokštas, panašus į palmės kamieną. Pro autobuso langus bėgo ir kitokie vaizdai: juodų ožkų būriais ir basais vaikais užsigrūdę gatvelės; margom gūniom apdengti arogantiški kupranugariai ir drambliškais krūviais apkrauti stoiški asiliukai; baltos, melsvos, rusvos, pilkos vyrų galabėjos; juodos, juodos ir juodos moterų skraistės; skaisčiai raudonos Cairo policijos beretės, kuklios vakarietišškai vilkinčių merginų suknelės; gražūs vyrukai ant dviračių; rėkiančių spalvų kino reklamos ant sienų ir tvorų; kur ne kur prez. Sadat nusaldintas portretas; apšepę eukaliptai ir jų šakose balti smailiasnapiai ibisai. O visą tą margumyną vainikuoja statybos kranai ir karšto vėjo plevėnamos skalbinių vėliavos. Plazda jos balkonuose ir balkonėliuose, languose ir langiūkščiuose. Visas miestas šoka arabišką blezingėlę, mašinų signalams be pertraukos grojant.

"Matot, judėjimas nedidelis, — aiškina Nagla, — šiandien pas mus Velykos".

Cairo archeologinis muziejus.

Atsiminiau viščiukus ir avinėlį viešbutyje, bet koks susigrūdimas gali būt šiokiadienį, neįsivaizdavau, kol nepamačiau per sekančias dienas.

"Pas mus žmogus be religijos yra niekas, — sako Nagla, — todėl mes kreipiame dėmesį į savo tikėjimą. Penkis kartus per dieną girdėsite muedzinius (musulmonų šventyklos tarnas-kantorius) šaukiant tikinčiuosius melstis. Vieni meldžiamės, kiti ne, bet visi gerbiame Alachą ir jo Pranašą".

Cairo muziejus atrodo tvirtas ir ištikimas, kaip Nilas. Net jo spalva molinė, kaip Nilo vandens. Didžiosios durys tartum anga į faraono kapą, o prieš laiptus baseine žaliuoja vešlus papyruso kuokštas, tinkamas simbolis didžiojo žmonijos išradimo — rašto.

Tačiau muziejaus vidus — archeologų, egiptologų ir istorikų siaubas. Turbūt ne vienas jų gavo širdies smūgį, pamatęs ne-

įkainojamus, nepakartojamus turtus, sumestus ant smėliu apneštų grindų ar sudėtus į senoviškas, kabliuku užkabinamas vitrinas. Suskilusios sienos, nešluotos grindys, kopėčios, kibirai ir lyg *kažką* remontuoją darbininkai stebina lankytojus labiau, negu Tutankamono turtai, saugomi poros kareivėlių mažam kambary. Pro atvirus langus karštas vėjas pučia į auksinį jaunojo faraono veidą. Ar nepasigenda jis karališkos viešnagės Čikagoje?

Jei muziejus nuvilia ir nustebina, tai suvenyrų krautuvėlė pateisina turistų viltis. Čia viskas tvarkinga, ir prekyba vyksta amerikietišku tempu. Gausybė gražių, įdomių ir nepigių suvenyrų dingsta bedugniuose turistų maišuose. Neatsilikam ir mes: apgulę stalus, renkamės sidabrines sages su mėlyno fajanso skarabėjais (senovės egiptiečių garbintas juodvabalis), žavingosios Nefertiti (faraono Achenaton [1360 pr. Kr.] žmona) kartūšus (ovale ieroglifais įrašytas karalių vardas), žiedus, alabastrines senųjų dievų statulėles, na ir tuzinus spalvingų atvirukų.

Beskubėdama atgal į autobusą, susiduriu su gatvės prekijais. Tartum maitvanagai apspinta jie mane, plasnodami pilkom galabėjom ir tiesiai veidan kišdami savo prekes.

"Look, lady, look! Nefertiti! Iš alabastro! Tik penki svarai!"

Bandau prasimuši pro jų ratą, šaukdama "too much!" ir čia padarau pirmąją klaidą: žodis "per brangu" atidaro derybas.

"Too much? How much? — Tai kiek? Kiek duosi už žavingą Nefertiti? Kiek už alabastrinę Nefertiti? Klausyk, lady, kaip tau — tik keturi svarai!"

Arabas neatstoja. Jo rudas veidas vėjų išdžiovintas, akys užtraiškanoję, dantys rudi, šepetuko nematę. Sustoju. Tai antroji klaida, nes prekijas jau įgrūdo statulėlė man į rankas. Nors protestuoju, kad "keturių svarų per daug", bet autobusas jau triūbija, ir į rudą prekijo delną atskaičiuoju keturis rudus svarus.

"Per daug sumokėjai! Reikia derėtis", aiškina man gudriosios bendrakeleivės. Tiek to. Už karalienę, apie kurią vis dar kalba-

ma po trijų tūkstančių metų, keturi svarai nebrangu.

Cairo miestas nuolat apgyventas jau trys tūkstančiai metų. Nestebėtina, kad čia yra įvairiausių įdomybių. Nemažai jų Kryžiaus karų ir Turkijos sultonų palikimas, kaip imponantiška Saladino (Salah Eddine) tvirtovė arba Mohamed Aly-Alabastro mečetė. Ten mus Nagla ir nusiveža.

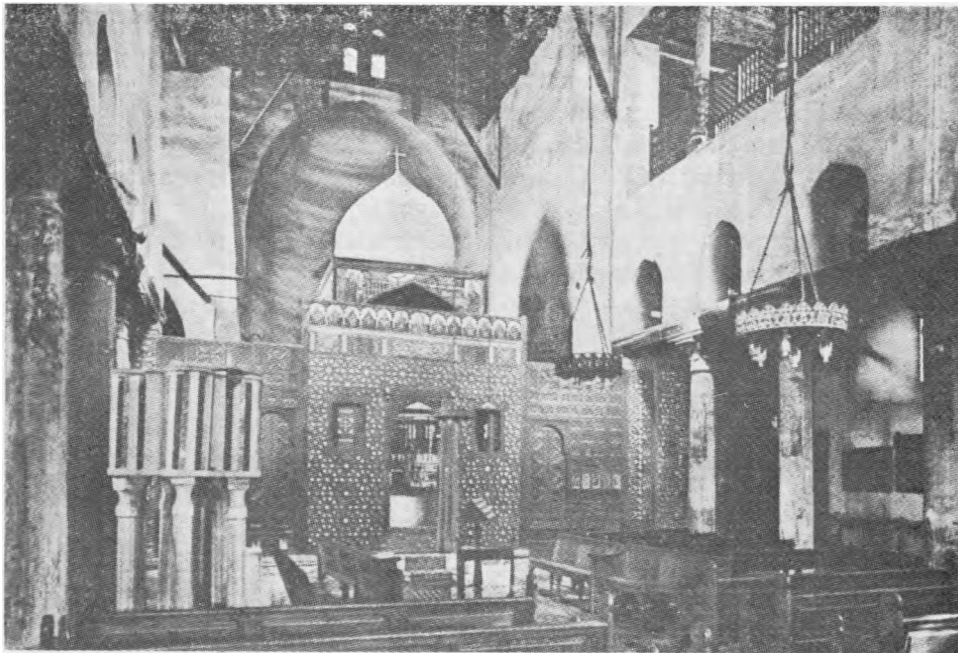
Susirinkom grakščioj kolonadoj, kur apiplyšę arabai kiekvienam užmovė skudurines vyžas, nes su batais vidun įžengt negalima.

Iš lauko Alabastro mečetė — sunkiasvoris kupolų ir kupoliukų pastatas. Jį lengvina ir į dangų kelia du ploni, smailūs kaip virbalai, minaretai. Viduje, kaip ir muziejuje, viskas šaukiasi valymo, dažymo remonto. Po dulkėm ir riebalingais nešvarumų sluoksniais slepiasi nuostabūs ornamentai, mozaikos, Korano citatų reljefai ir puikios alabastro lempos, apvalios, kažkada buvę baltos, kaip mėnulio pilnatis.

Iš čia dar nukankam į senąjį koptų (labai sena Afrikos krikščionių sekta, netikinti į Kristaus žmoniškumą) rajoną ir aplankom siaurutėlių gatvelių raizginy pasislėpusią Abou Sergah bažnytelę. Pagal Naglos aiškinimą, tai esanti seniausia tebeveikianti bažnyčia krikščionių pasauly. Keistas pastatas — lyg bažnytelė bažnyčioje. Trys spalvingais audiniais apdangstyti altoriai, paslėpti už meniškai išdrožintų medinių durų. Aplink tamsios nišos, paslaptingi balkonai; niūrioj prieblandoje blizga eilė Kristaus gyvenimą vaizduojančių ikonų. Nagla nuveda mus už altorių ir parodo angą į požemį. Ten esanti kriptą, kurioj, pagal seną tradiciją, gyvenusi šventoji Šeima.

Abou Sergah dar labiau, negu iki šiol matyti senieji pastatai, reikalinga gero restauratoriaus. Jei lietuviai, sutikdami milžiniškas kliūtis iš sovietų pusės, įstengė taip šauniai restauruoti Trakų pilį, tai laisvam Egiptui tinkamai prižiūrėti savo paminklus, atrodo, turėtų būti daug lengviau.

Eidami atgal, sutinkam laidotuves. Siaura gatve tiesiai į mus atbėga būrys vyrų. Ant pečių jie neša rudą karstą, o juos vėjasi juodais šydais susisupusios dejuojančios

Abou Sergah bažnytelės vidus (Cairo).

moterys. Nustebę ir apsigandę, mes spaudžiamės prie sienų, praleisdami tą keistą mirties estafetę.

"Tai koptai, — sako Nagla, — jie neša mirusįjį į Abou Sergah".

* * *

Popiet važiuojam pažiūrėti piramidžių! Nors, šiškebab bevalgydami, pūkstėm ir dejavom, kad Nagla mus "nuvarė nuo koto", bet žodį "piramidė" išgirdę, vėl striksim kaip kiškiai.

Pagaliau mano ilgametė svajonė išsipildė — stoviu prieš Cheopso piramidę! Dabar ji atrodo, kaip reikia — majestotiškai. Jos dydis, aukštis ir plotis trenkte pritrenkia. Pradedi nebetikėti savo pojūčiais. Stovi be žado prieš tą visų pasakiškųjų milžinų milžiniškiausią, visų fantazijų fantastiškiausią, visų sunkenybių sunkiausią. Piramidės šonai gruoblėti nuo išsikišusių milžiniškų akmenų (senovėje piramidės būvę padengtos baltu tinku, lygios ir akinančiai baltos). Pagunda alpinistams? Bet mažas užrašėlis (viskas aplink Cheopsą mažas) skelbia, kad "į piramides lipti griežtai draudžiama".

Kaip iš tikrųjų tuos 2.300.000 akmenų,

sveriančių nuo dviejų iki 15 tonų, senovės egiptiečiai taip preciziškai viens ant kito sukėlė, archeologai dar vis tebesvarsto ir tebesiginėja. Populiariausia teorija: kartu su piramidės sienų vainikais buvę iš žemių ir akmenų pilamos rampos, kuriomis senovės statytojai užveždavę akmenis, naudodami medines pavažas ir virves. Priešingai populiariam įsitikinimui, kad piramidės statė mušami ir badu marinami vergai, egiptologai randa duomenų, kad tam darbui faronai sutelkdavę žemdirbius, kada Nilo potvynių metu jie neturėdavę darbo. Piramidžių statyba buvusi sezoninis, pastoge ir maistu apmokamas, triūsas.

Grįžtant atgal iš 4.600 metų senovės, žvirgždinga, akmenuota dykuma prie Cheopso verda ir kunkuliuoja nenutrūkstančiu turizmo bizniu. Ne veltui turizmas vadinamas ketvirtuoju Egipto derliumi. Autobusas po autobuso atveža ir piltė papila margus būrius turistų iš įvairių kraštų. Minia plepa, čėža, šūkauja įvairiausiomis kalbomis. Tikras Babelis. Be anglų kalbos, kuria daugumą gali susišnekėti su kiekvienu egiptiečiu, nuo viešbučio kambarinės iki suvenyrų pardavė-

jo, skamba čia vokiečių, prancūzų, japonų kalbos. Žinoma, ir lietuvių. Prie triukšmingos "garbės ir gyriaus" litanijos Cheopsui prisidedam ir mes, šaukdami vienas kitą papozuot ir pafotografuot. Dievuliau brangus, kiek tų blizgančių objektyvų taiko į Cheopsą! Jei nuotrauka būtų šūvis, Gizos piramidės jau būtų sutrupintos per paskutinį šimtmetį nuo foto aparato išradimo...

Mūsų Nagla "varo biznelį" su aukštu storu arabu. Jo galabėja smėlio spalvos, jo rudas veidas blizga ir ant didelių kojų šlepsi guminiai sandalai. Man jis atrodo kaip sarkofagų vagis, išlindęs iš piramidės. Žiūrėk tu man, moteriška intuicija nemeluoja! Pasirodo, Abdula (storulio vardas), vadovas į Cheopso kapą, tikrai ką tik išlindęs iš piramidės!

"Kas nori pasižiūrėti piramidės vidaus, prašau paimt bilietėlį ir sekt Abdulą! — šaukia Nagla, — į piramidę lįst nepatartina širdininkams ir turintiems klaustrofobija"

Perku bilietėlį, bėgu pas Abdulą. Pamatyt ne tik didžiausią piramidę, bet ir jos vidų, praneša mano lakiausias svajones.

Mūsų "drąsuolių" susidaro nemažas būrelis. Visi žygiuojam paskui Abdulą į piramidę, kur žiojėja siaura anga. Ten užsikariam išsišovusiais akmenimis. Abdula nusišluosto prakaitą, kilstelėjęs galabėją, leidžia dykumų vėjui papūst į kreivas blauzdas ir perspėja mus, kad reikės smarkiai susikūprinti ir saugotis nesutrenkt galvos į akmenis. Čia jo patraiškanoję akys užkliūva ponią Salomėją ir, pačiupęs ją už rankos, žengia urvan šaukdamas: "Eikš, Šybos karaliene!" Ponia Salomėja mėgsta humorą ir Abdulos plepalams neužsileidžia, pridėdama savo komentarus. Taip įslenkam žąsele visi paskui juodu, susikūprinę, bet juokdamiesi. Tačiau greit nutylam, nes darosi sunku kvėpuoti.

Žemyn, žemyn eina urvas; kūprinamės labyn ir labyn. Karšta, trošku. Po kelių minučių urvas dar labiau susiaurėja, bet ima statėti. "Saugokit galvas!" — dusliai šaukia Abdula. Dabar jau ropojam trilinkį. Prakaitas žliaukia veidu, graužia akis. Karšta.

Trūksta oro. Iš abiejų šonų mane spaudžia akmenys. Milijonai tonų akmenų! Iš viršaus mane slegia penki tūkstančiai metų! Vaizduotė įtempta, lyg styga. Prieš mane slenka Cheopso kilmingieji, nešini faraono mumija. Balto lino sijonai limpa nuo prakaito, blizga fajanso ir *lapis lazuli* papuošalai; trošku nuo kvėpalų, kuriais aplaistyta mumija. Didis faraonas-dievas žengia į savo majestotišką kapą! Jo širdį svers šakalagalvis Anubis. Ar nusvers Cheopso širdis Maat (tiesos) plunksną? "O mano kūno širdie, neišduok manęs, nes tu esi mano ka (siela), kuri yra mano kūne!"

Staiga man nuo pečių nukrinta uolų slėgimas. Ir kvėpuot lengviau. Grįžtu į savo amžių. Mes pasiekėm "Didžiąją galeriją". Tai milžiniškas stačiai aukštyn šaunantis koridorius. Laiptų nėra, tik skersinukai, kad kojos neslystų.

"Pirmyn, pirmyn pas Cheopsą! — šaukia Abdula, — greičiau, Šybos karaliene!" — ragina jis ponią Salomėją. Mes gaudom kvapą, lyg žuvys, ir drebančiais pakinkliais lipam aukštyn. "Didžioji galerija" laikoma vienu iš žymiausių Senosios karalystės architektūrinių statinių. Elektros lemputės apšviečia šį fantastišką kelią į didžiosios piramidės širdį. Kaip atrodė čia, kai iškvėpui tam ore blausiai pleveno deglai?

Pagaliau įžengiam į Cheopso kapą. Tai raudono granito kambarys, tuščias, nejaukus, tartum kalėjimo celė. Neapsakomus turtus, kurie jį puošė, seniai jau išdangino gudrūs piramidžių vagys. Bestovi tik granitinis faraono sarkofagas. Apspūtę jį, nusi-fotografuojam. Nepagarbus Abdula krečia juokus, tauzodamas apie "American sugar mammas". Tokio elgesio prie savo sarkofago didysis Cheopsas tikrai nenumatė. Einant atgal, Abdula parodo kapo ventiliaciją. "Egyptian aircondition", kikeną jis, uždegdamas žvakutę prie mažos skylės sienoj. Liepsna ima blaškytis. Kažkur už šimtų pėdų ir šimtų tonų akmens yra mėlynas dangus.

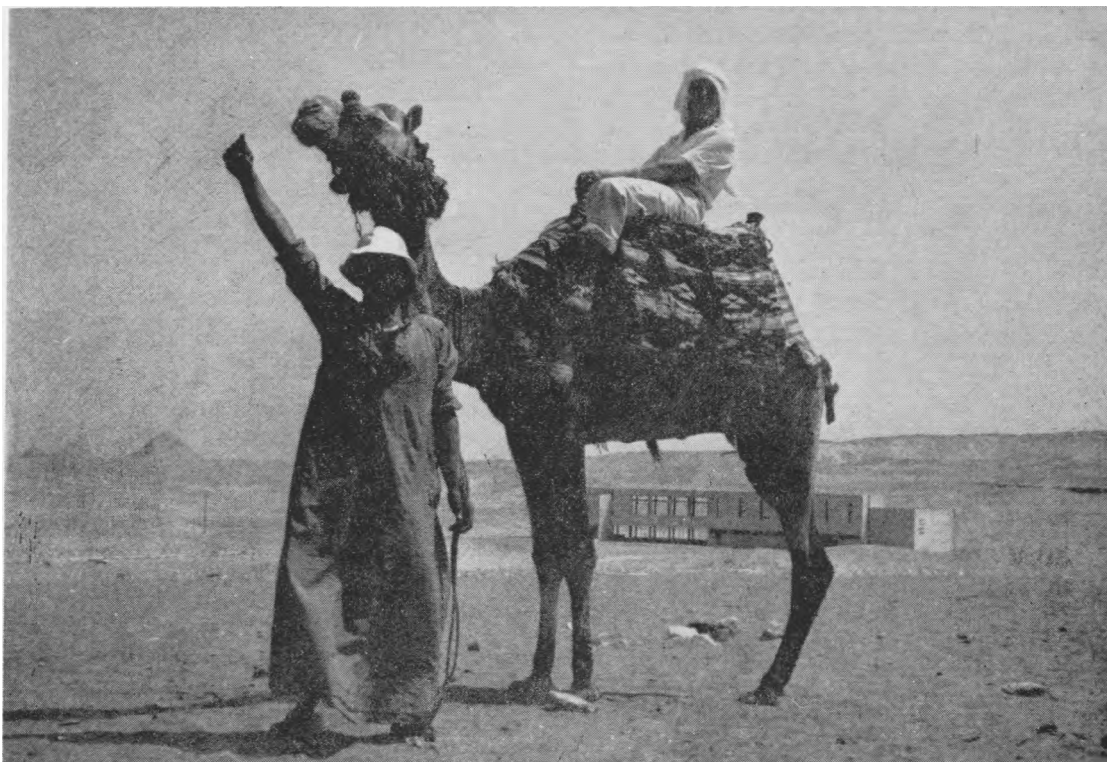
Kai vėl išlendu į orą, į šviesą, turistų šurmulį ir aitrų kupranugarių kvapą, jaučiuos tikrai sugrįžus "iš anapus".

"Žinai, ne šita piramidė yra devintas pasaulio stebuklas, — giliai atsikvėpusi sako ponija Natalija, — bet mūsų daktaras!" Aš jai pritariu, nes vyriausias mūsų bendrakeleivis, 82 metų dr. Jusionis ne kartą pasirodo už mus visus greitesnis, judresnis ir smalsesnis. Abejoju, ar tiek metų sulaukus, išdrįsčiau lįsti į Cheopso kapą. Nebent į . . . savo...

Didžiųjų piramidžių papėdėj, senųjų karalių majestoto nė kiek nesivaržą, savo biznesius ir biznelius varo įvairiausi prekijai. Jų ryškiausi ir įdomiausi — kupranugarių varovai su savo išdidžiais "dykumų laivais". Čia jų ištisi karavanai laukia savo "aukų" ir gero "bakšiš (arbatpinigiai, "tip"). O "aukos" byra iš autobusų, kaip vynuogės iš gausybės rago, nes dar negimė toks vakarietis, kuris nenorėtų nusifotografuoti ant kupranugario. Kupranugaris ir piramidė reiškia Egiptą, kaip Gedimino pilis Vilnių. Tą mūsų troškimą varovai puikiai supranta ir greitai

patenkina: nespėji apsidairyt, o jau tempia atbulą už rankos, mauna savo kafiją (arabų galvos apdangalas) tau ant galvos ir sodina į balną. Ne tymo tai balnelis, o margų gūnių su kutais ir skambaliukais ir ne ant bėro žirgelio, o ant apvalios kuprio kupros.

Sulankstęs ilgas kojas, kaip staliaus metrą, guli (tupi?) tas keistas sutvėrimas ir, kramtydamas žolę, žiūri į tave piktom akim. Iš to žvilgsnio matai, kad pasiutiškai nusibodęs jam šitas "kelk-gulk" žaidimas. Jauti, kad nederą trukdyt šio dykumų lordo ir jau norėtum mandagiai nusliuogt nuo balno, kai varovas, šaukdamas "lady, laikykis", duoda ženklą. Susiūbuoja pasaulis, ima virst piramidės—kupris stoja, panarindamas galvą ir keldamas užpakalį. Šiaip taip išsilaikai balne ir — joji! Kuprio žngsiniai primena laivo siūbavimą. "Fotografuok!" — šauki bendrakeleiviui ir šypsaisi, abiem rankom įsikibus balno rago.

Dykumoje netoli Cairo. Kupranugario vardas — Ramzis, varovo — Ibrahimas, o raitelio — Nijolė.

Nijolės Jankutės nuotrauka.

"Lady, laikykis!" — vėl rėkia varovas. Dabar, rodos, krenti atbula. Nieko nebema-tai, nes ant akių užsmuko kafija. Kai ją nu-trauki, "Bakšiš!" — sako varovas, o kupra-nugaris suriaumoja ir spjauna per petį. Džiaugiesi, jei nepataikė, ir galvoji, kokią impozantišką turėsi nuotrauką parodyt draugams ir pažįstamiems!

Šią fantastišką dieną baigiam Sfinksu ir Papiruso institutu. Nepaprastai gaila, kad dėl to didelio skubėjimo negaliu apžiūrėt Sfinkso iš arti. Kaip tyčia ir vakaro saulė spigina į akis, trukdydama fotografuoti. O Sfinksas tūno pakalnėje prieš Chefren pira-midę, ramus ir paslaptingas, kaip prieš tūk-sančius metų. Dykumų liūtas faraono veidu saugo faraono kapo vartus. Niekas nebeži-no jo tikrojo vardo. Sfinksas buvo senas jau tada, kai Herodotas, žymusis graikų istori-kas, stebėjosi juo V a. pr. Kr. Įdomu, kad tų laikų graikai buvo smalsūs turistai. Jų parašai randami ant daugelio senųjų Egipto pastatų. Jie ne tik Sfinklą, bet ir didžiulias piramides praminė graikiškais vardais (Chu-fu—Cheops, Chafre—Chefren, Menkaure—Mycerinos), kurie prigijo ir paliko amžiams.

Papiruso institute jauna, graži ir plepi egiptietė ne tik paaiškina, bet ir parodo, kaip senovėje buvo gaminamas garsusis pa-pirusas, pirmųjų žmonijos knygų popierius. Vaizdais, kartūšais, ieroglifais išrašyti jo pa-vyzdžiai dengia instituto sienas. Čia galima įsigyti įvairiausių ant papiruso senovės Egipto temomis pieštų paveikslų ir paveikslukų. Tačiau jie per daug nuspalvinti, nublizginti, nusaldinti masiniam pareikalavimui. Neno-riu jų. Geriau išeinu laukan dar pažvelgt į nepakartojamą Trijų Piramidžių - Sfinkso ansamblį.

Saulė jau už Chefren. Spindulių vainiku žėri masyvi viršūnė, o sužalotą Sfinkso vei-dą jau dengia mėlynas šešėlis. Iš kažkur at-siradę dykuma bėga arkliai. Iš po kanopų rūksta smėlis. Negaliu įsitikint, kad nesap-nuoju, ir spaudžiu aparato mygtuką: man reikės įrodymo pačiai sau.

Iki kito laiško.

Jūsų Nijolė Jankutė

Zenta Tenisonaitė

SU KITAIS ŽODŽIAIS

♦ ♦ ♦

*Saulės sutemimo šešėlis suklumpa,
tarytum suakmenėjusios vizijos.
Ne iš medžio skulptuotos raidės
yra pats gražiausias kolažas. . .
Aksominių dienų stebuklais netikėsiu.
Poryt neliks atsiminimų. . .
Netikėsiu nei rytojaus pažadais.
VISKAS KINTA . . .*

♦ ♦ ♦

*Dažnai aš sapnuoju keistą sapną
apie šaltą dangų ir rytojaus
miglotą dieną. Saulės nerimą.
Baltą dobilą. Ir matau šimto
gyvybių kristalo akių vyzdžius. . .
Negyvus. . . kruvinus. . .
Iš baimės užsimerkiu. . .
Žemė nėra Šachmatų LENTA. . .*

♦ ♦ ♦

*Liepsnojantis saulės veidas
apakina veidrodi kaip sniegas.
Atsiminimai — stiklinės gėlės. . .
Mieste ant šaligatvio
mirtis yra vienintelis
LIUDININKAS . . .*

♦ ♦ ♦

*Už išminties durų
klaidžioja vienišas mėnulis.
Žmogus žudo žmogų,
kad baimė nepabėgtų,
kad širdis neištirtų,
kad skausmas augtų kaip kalnas.
Ir aš atrodau žmogus,
bet kada atbunda medžiai,
aš laužysiu juodus nakties
sapnus — be širdgėlos. . .*

REGĖJIMAI

Tegu tas, kuris ieško išminties,
jos ieško pienėje arba raudono
molio grūdelyje.

Kahlil Gibran

* * *

Baltas laiko smėlis —
trumpa ugnis mano kraujyje. . .
Šiaurės žvaigždė —
vėlyva svajonė rankose. . .
Aš virpu, kaip šviesos
pagautas paukštis —
parduotas AMŽINYBEI. . .

* * *

Apsvaigusi naktis
grįžta apakus laukti
Paskutinio Teismo sprendimo.
Aš šaukiu savo balsą atgal,
kuris kaip peteliškė
lekia į ugnį. . .

* * *

Žalios laiko akys
(ir vandeny mirusi tyla)
veltui laukia stebuklo.
Nekalti debesys verkia,
išvysdami žemę.
Piligrimai vis eina tolyn. . .
Neradę NAMŲ.

* * *

Ugnies gėlė nudažo naktį,
kaip melas žodžius.
Pasaulis — akimirkos priešas.
Už šešėlių slepiasi
radioaktyvi MIRTIS. . .

* * *

Laiko nagai įauga į medį,
į žolę, į širdį.
Be vasaros, pavasario,
žiemos ir rudens. . .
Paukščiai rėkia ir daužo

geležinį narvą, trokšdami Laisvės.
Žmogau, tu esi mano
BROLIS. . .

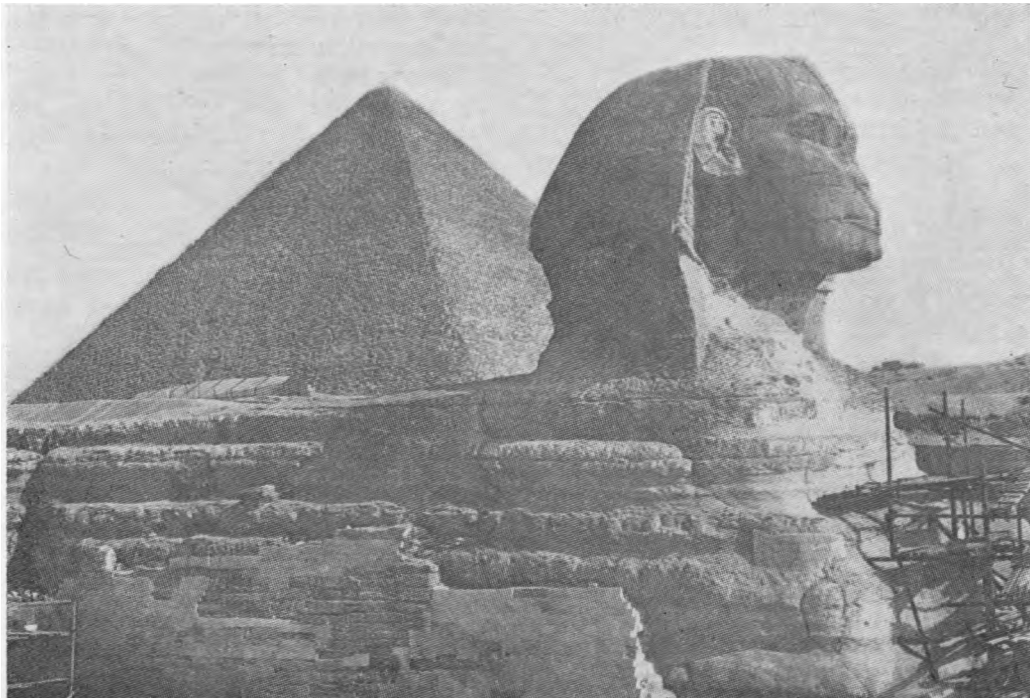
* * *

Mėlynas akimirksnis, ir
Tu uždegsi liepsną.
Mano gyslomis tekės kraujas,
tarytum degantis vanduo.
Aš laukiau Tavo Šviesos,
kad joje ištirtų mano dvasia.

* * *

Laiko tinkle svaigsta
pasauliai ir subyra
į nesuskaitomas šukes.
Tuštuma kaip siena.
Atominis karas —
paskutinio žmogaus
TEISMAS. . .

Cheopso piramidē ir Sfinksas

Cairo. El-Tahrir tiltas per Nīlā.

Arabų karavanas prie piramidžių.

Cairo bokštas, Zaghloul statula ir El Borg viešbutis.

DIDŽIOJI MŪSŲ IŠEIVIJOS MISIJA

JUOZAS PRUNSKIS

Nenorėdami išėivijoje pasilikti vien tik duoneliautojais, turime giliai jausti tą misiją, kurią gyvenimas mums, išblokštiems iš tėvynės, skiria. Visu pirma mes čia turime tautinę misiją — su visa šeima, su vaikais ir vaikaičiais išlikti lietuviškai kalbančiais ir lietuviškos dvasios žmonėmis. Tai tautinė misija, kurią vykdyti gražiai padeda Lietuvių Bendruomenė su savo mokyklų tinklu.

Mes turime ir savo kultūrinę misiją — ugdyti kultūrinės vertybes išėivijoje ir su jomis supažindinti kitas tautas, ypač tas, kurių tarpan gyvenimas mus nubloškė. Čia irgi daug talkina Lietuvių Bendruomenė, su sėkmingai ugdomu Lietuvių Fondu.

Mes turime ir savą politinę misiją — visomis jėgomis veikti, siekiant Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės atkūrimo. Šias pastangas organizuoja Vyr. Liet. Išlaisvinimo Komitetas, Amerikos Lietuvių Taryba ir paskutiniu metu Lietuvių Bendruomenė. Tegutik nė krislelis jų jėgų nebus naudojamas tarpusavio trinčiai, o bus nukreiptas bendram laisvinimo darbui.

Turime ir humanitarinę misiją — budėti, kad nė vienas lietuvis išėivijoje, ar kur tik jis bebūtų, neliktų sumurkdytas į nepakeliamą skurdą. Čia pagalbon ateina sėkmingai beveikiąs Balfas, susilaukiąs gražios paramos iš išėivijos visuomenės. Gražiai talkina ir Lietuvos Dukterys.

Mums yra skirta ir tarptautinė misija — visomis jėgomis, panaudojant kruviną mūsų tautos patyrimą, išryškinti pasaulio tautoms apie ateistinio komunizmo diktatūros grėsmę, kur žmogus tampa valstybės kaliny, priklausąs nuo raudonųjų buržujų malonės, be veiksmingos teisinės pagalbos išsaugoti savo — žmogaus teises.

Šalia visų šių suminėtų svarbių uždavinių, mums taip pat nepamirština religinė misija. Nedaug bus naudos iš priaugančios kartos, jeigu ji tik mokės kalbėti lietuviškai, bet nebus lietuviškos dvasios, o į lietuvišką asmenybės sąvoką įeina ir charakterio tau-

rumas bei krikščioniškoji žmogaus kultūra, kam tvirtus pagrindus sudaro religinis idealizmas su moraliniu ryžtu.

Šias dvasines vertybes visų pirma turime ugdyti savyje, bet taip pat ir talkinti jas ugdamant tuose, kuriuose mūsų dvasinė parama ar įtaka gali būti palaiminga. Apaštalavimas nėra tik praėjusių dešimtmečių atlieka, o gyvybinės dabarties reikalas. Moderniajame pasaulyje yra daug pasimetimo. Yra gau su ir srovių, traukiančių į klystkelius. Vieni kitus paremdami dvasinėje ištvermėje, mes galime daug nusipelninti, siekiant lietuviškąsias asmenybes išlaikyti skaidriame dvasiniame švytėjime.

Psichiatras gydytojas K. Meninger yra parašęs knygą "Whatever Became of Sin". Joje man į akis krito ypač šis posakis: "Būtu niekšiška, tikrai, visą atsakomybę už mūsų moralinę sveikatą ir protinę higieną užkrauti tik ant dvasiškosios. Jie gi to negali pasiekti vieni. Visi mes turime reikiamą vaidmenį atlikti..."

Savo dienoraštyje Kristupas Kolumbas, vykdamas į savo rizikingą kelionę ieškant naujo pasaulio, 1492 metais rašė, kad jis turi vilties naujoje žemėje sutikti vietinius gyventojus ir galės nustatyti būdą, kuriuo bus galima juos atversti "į šventą mūsų tikėjimą".

Šias Kolumbo viltis ir uždavinius turėtume mes, kiekvienas ateivis į jo atrastą žemę, tęsti, ypač savosios tautos žmonių tarpe.

Kai vadinamos Išganymo armijos steigėjas William Booth, sulaukęs 75 m. amžiaus sukakties, buvo priimtas Didžiosios Britanijos karaliaus Edvardo VII, valdovas, pasiūliaugęs jo darbą, paprašė palikti autografą albume. W. Booth įrašė: "Jūsų Didenybė, kai kurių žmonių siekimas yra menas, kitų — garbė, dar kitų — auksas. Mano siekimas — žmonių sielos". Žinomas yra jo šūkis: "Eikite ieškoti sielų, ir tai pačių silpniausių". Savo naujiems pareigūnams William Booth pabrėžė: "Aš jus pasmerkiu sun-

kiems darbams visam jūsų natūraliam gyvenimui”.

To religinio sąjūdžio ryžtas, išreikštas j u steigėjo ir vadovo žodžiais ir pavyzdžiu, gali būti mums įkvėpimu ryžtis dirbti ir nepabūgti pasiaukojimo, skleidžiant tas tiesas, kurios mums yra tikros, kurios mūsų tautai taip svarbios, kurios galės teikti mūsų broliams, įvairių pasaulio vėjų blaškomiesiems, gyvybinę atsparą.

Mūsų šviesusis Sibiro kankinys, švento ir pasišventusio gyvenimo vyras prof. Pranas Dovydaitis viename savo laiške dar 1921 metais rašė: "Aš ieškau ir randu malonumo padaryti bent kiek žmonėms gera, padirbėti Aukščiausiai Tiesai, Gėriui ir Grožiui..."

Tam buvo skirtas jo visas gyvenimas, ir kokią šviesų bruožą jis paliko mūsų tautos istorijoje!

Religinės minties skleidėjas B. Graham savo knygoje "The Challenge" primena, kad kasdien pasaulyje miršta gal apie 10.000 žmonių iš bado ir dėl menko maitinimosi. Tačiau ir turtingesniuose kraštuose kiek daug atsiranda dvasios lavonų dėl sielos alkio. Neužmiršdami paremti alkstančių, patys būdami dėkingi už sotumą, neškime dvasios peną kitiems, visų pirma dvasia silpstantiems savo tautiečiams, jei kur tokius pastebėsime.

Tam yra daug visokių būdų. Perskaite religinį žurnalą, nenumeskime jo ar nepalikime vien glūdėti lentynose, o perleiskime per rankas tų, kurie tokio žurnalo negauna. Nenumeskime į šiukšlyną krikščioniškos kultūros laikraščio, o perduokime kaimynui, kuris dar jo negauna. Perskaite ką svarbesnio — papasakokime kitiems, gal ir juose atsiras noras tokiu spaudiniu susidomėti. Jausdami, kad mūsų pažįstamas žmogus atsidūręs vidinėje kryžkelėje, nepagailėkime valandėlės laiko su juo bandyti tikrąjį kelią išsiaiškinti.

Dažnai palaiminga įtaka ateina ir be žodžių. Kartą viena moteris padavė skelbimą į Niujorko laikraštį, ieškodama sau tarnautojos. Tačiau skelbime pažymėjo, kad tarnybos norinti moteris neturi būti katalikė.

Perskaičiusi skelbimą, atėjo viena pasi-

siūlyti. Paklausta apie tikybą, pasisakė, kad yra katalikė. Seimininkė priminė, kad juk skelbime buvo paminėta, jog katalikė nebūs priimta.

— Bet, ponija, priimkite mane pabandyti. ..

Seimininkė surizikavo priimti. Iš pradžių viskas ėjo sklandžiai. Praslinkus kiek laiko, toje šeimoje susirgo vaikai limpama liga. Tarnai, patys prisibijodami, išbėgiojo. Bet naujai priimtoji su pasišventimu tarnavo ir sergantiems, nesitraukdama, nors žinijo galimybę užsikrėsti.

Užgulė tą šeimą dar ir kita nelaimė — bankrotas. Šeima turėjo išsiparduoti. Skirtis net su labai mielomis savo brangenybėmis. Šeimininkė ypač gailėjo, kad reikės netekti taip labai jos mėgstamo paveikslą.

Apie tai patyrusi naujoji tarnautoja nupirko tą paveikslą ir tada, vėl atiduodama šeimininkei, pratarė:

— Čia dabar bus Jūsų. . .

Visa tai neliko be atgarsio. Šeimininkė pagaliau apsisprendė pati tapti katalike, paveikta tarnautojos, kurios nenorėjo priimti, nes ji katalikė. . .

Tai buvo gyvas įrodymas dar F. Dostojevskio skelbtos tiesos: "Garbingai elgiantis, galima išgelbėti net tokį žmogų, kuriame Dievo paveikslas jau beveik užgesęs".

Gal čia bus naudinga prisiminti mūsų didį kovotoją dėl gėrio ir tiesos — Adomą Jakštą, kuris skelbė: "Nėra žmogui didesnės garbės, kaip ta, kai Dievas mus pavartoja savo įrankiais. Bet kad tos garbės būtume verti, rūpinkitės turėti visuomet tyrą sąžinę, nes Dievas purvinu įrankiu nesinaudoja. . ."

Nesiteisinkime, kad mums trūksta laiko ar galimybių. Atmintinas teisingas žodis, kurį ištara Douglas Smithall Freeman: "Daugiausia naudingo darbo šiame pasaulyje padaro žmonės, kurie neturi laiko, kurie yra pervargę ar gerai nesijaučia..."

• Salvadore vėl pradėtas leisti katalikų savaitraštis ir vėl pradeda veikti katalikų radijo stotis. Pernai tos informacijų institucijos buvo komunistų sukilėlių subombarduotos.

KODĖL DIEVAS NEMATOMAS?

A. MAURAGIS

Kai buvau mažas, negalėjau suprasti, kodėl Dievas yra nematomas. Juk jeigu jis tikrai yra, tai kam jam slėptis nuo žmonių, kuriuos jis myli? Ir žmonės, jį matydami, tikrai jį mylėtų ir būtų geri. Be abejo, taip galvojau ne aš vienas. Taip ir dabar daugelis galvoja. Galima sakyti, kad panašiai galvoja ir kai kurie mokslininkai bei teologai, perdėtai stengdamiesi įrodyti Dievo buvimą, kad žmonės neabejotų. Deja, tų abejonių moksliniais argumentais neišsklaidysi. Drįsčiau sakyti, kad tos abejonės yra vertinga tikėjimo dalis.

Buvau teisių fakulteto studentas, kaip tik išlaikęs teisės filosofijos egzaminus. Tuo metu universitete, o vėliau ir spaudoje ("Židinys") iškilo prof. V. Čepinskio polemika su prel. A. Jakštu-Dambrausku dėl Dievo buvimo. Iš vienos pusės čia stovėjo universiteto rektorius, didelis eruditas, mokslininkas, ateistas. Iš kitos — populiarus kritikas, matematikos daktaras, rašytojas, teologas, kunigas. Taigi ginčas užvirė mokslo viršūnėse, sudomindamas visos Lietuvos inteligentiją, nes tai buvo labai įdomu ir tikintiems, ir netikintiems.

Iš tų dviejų didelių žmonių polemikos, žinoma, naudos buvo visiems, nes abu oponentai buvo iškalbingi, tvirti moksle, logiški, pilni žinių, tačiau, kaip visados, nei tie, kurie ginčijosi, nei tie, kurie ginčus sekė, nebuvo priešingos pusės įtikinti. Visiems atrodė, kad jie turi pakankamai argumentų pasilikti prie savo senos pažiūros. Tad taip ir neteko girdėti apie naujus konvertitus.

Praėjo nemaža laiko, ir aš turėjau kitą malonią progą arčiau pažinti dr. Joną Šliūpą, didelį laisvamanį. Antrojo pasaulinio karo metu kurį laiką teko gyventi Palangoje pas dr. J. Šliūpą. Paskui kartu išbėgome į tremtį, kartu gyvenome Austrijoje, Bregenzo mieste, iki jo mirties Berlyne 1944 m. Taigi turėjau daug progų tikėjimo klausimais plačiai išsikalbėti ir net daug knygų iš jo bibliotekos perskaityti, kurias jis man nu-

rodė. Jis mėgo pasikalbėjimus religiniais klausimais ir pats yra nemažai rašęs tais reikalais. Atmetus neapykantą kunigijai ir klebonų šeiminkėms, iš kurių jis buvo patyręs daug nemalonumų vaikystės metais, gyvendamas pas dėdę kleboną, nedaug rimtų dalykų likdavo, dėl kurių nesutardavom. Beveik visada prieidavome prie bendros nuomonės, kad mokslas atskleis didžiąją paslaptį.

Dr. J. Šliūpo laisvamaniškas nusiteikimas nebuvo be abejonių. Dievo atžvilgiu jis tvirtai tikėjo, kad mokslas greitai išsklaidys visas abejones. Kartą Vienoje jis paprašė mane, kad jam užpildyčiau anketą, nes jis silpnai matė. Tarp kitų klausimų anketoje buvo ir toks: "Kokios religijos?" Nežinodamas, ką rašyti, paklausiau jį patį. "Rašyk — katalikas", atsakė ir po valandėlės pridėjo: "Jei antrą kartą gyvenčiau, nepakartočiau savo gyvenimo tokio, koks buvo". Tas jo pareiškimas buvo graudus ir jam, ir man. Mudu valandėlę stovėjome, galvas nuleidę, tyliai ir susikaupę.

Deja, jis, nesulaukęs mokslo įrodymų, numirė, o aš, sulaukęs 70 metų, ėmiau galvoti, kad mudu abudu klydome: mokslas niekada negalės įrodyti Dievo buvimo ar nebuvimo, nes Dievas nėra mokslu pasiekiamas. Jis pasiekiamas tik tikėjimu.

Šiandien jau daug kas su ta nuomone sutinka. Tačiau vis tiek pasilieka neaiškumas kodėl Dievas nuo žmogaus pasislėpė? Iš karto atrodo, kad tai neįmanoma suprasti. Betgi Dievas nesukūrė pasaulio be plano, be tikslo, jis nepaliko žmogaus be apreiškimų. Ar mėgina kas nors suprasti, kodėl Dievas žmogui nematomas?

Įsivaizduokime, koks turėtų būti pasaulis, jei Dievą matytume: ar kaip saulę danguje, ar kaip valdovą soste, ar kaip kunigą prie altoriaus, ar dar kaip nors kitaip. Koks tada turėtų būti žmogus, koks jo pasaulis? Visų pirma žmogus negalėtų būti laisvas. Matomas Dievas varžytų visus jo elgesius,

žmogus neturėtų pasirinkimo tarp gėrio ir blogio, negalėtų džiaugtis pergale, kai atsiskaito blogio ir pasirenka gėrį. Viskas vyktų taip, kaip Dievo sukurta ir numatyta, panašiai kaip gyvulių pasaulyje. Gyvuliai yra kūriniai, kurie nieko savo neturi, jie turi tik tai, ką yra gavę, gyvena tik taip, kaip jiems yra nustatyta, neturi laisvės, neturi pasirinkimo.

Dievas nenorėjo, kad žmogus būtų panašus į gyvulį, jis sutvėrė jį panašų į save, turintį laisvą valią, pasirinkimo galimybę. Jam davė protą, laisvą valią, sąžinės balsą. Dievas sukūrė žmogui visas gyvenimo sąlygas ir pasakė: "Viską, kas yra žemėje, valdyk, viskuo naudokis, tik nevalgyk šito medžio vaisių". Tai buvo pirmasis Dievo įsakymas: "Nevalgyk. . ." Tai buvo gražus pasiūlymą medis su gėrio ir blogio vaisiais. Būdamas laisvas, žmogus galėjo pasirinkti ar gėrį, ar blogį. Deja, jis pasirinko blogį, suklupdamas, nugalėdamas pagundos.

Dievas nesutvėrė žmogaus dievu, bet tik panašiu į save. Žmogus pats turėjo save papildyti, apsisprendamas už gėrį, grožį, teisingumą, kilnumą, už Dievo ir artimo meilę. Tas visas didelis gėrio krūvis yra žmogaus vertės principas, kuris jį veda į Dievo namus, į Tėvo buveinę. Dangus yra Dievo vaikų namai, į kuriuos jie grįžta po varginos ir sunkios kelionės.

Jei Dievas būtų matomas, tos galimybės neturėtume. Štai kodėl jis pasislėpė nuo žmogaus. Štai kodėl kelias į Dievą ne žinojimu, o tikėjimu yra pagrįstas. Dievas davė žmogui gražų ir gerą pasaulį, tik žmogus dažnai nesusiorientuoja, kas jis yra, koks jo tikslas, ko jis siekia, ko jis turi siekti. Visos blogybės į pasaulį kaip tik ateina iš to žmogaus nesusiorientavimo.

- JAV-se per paskutinius 20 m. perskyrų padaugėjo tris kartus. 1979 m. jų buvo 1.181.000

- Maryknoll misijų vienuolija jau sulaukė 70 m. sukakties. Buvo įsteigta 1911 m. birželio 29 d.

- Čekoslovakijoje komunistinė vyriausybė uždarė kunigų seminariją Bratislavoje. Klierikai buvo suėmę streiką prieš komunistų partijos kišimąsi į seminarijos reikalus.

Aš nenužudžiau savo vaiko. . .

Vytautas Kasniūnas

Vakarą užgulė tyla. Užsnūdo vėjas, paskendo sapnuose medžių lapai. Braška tik lauže pagaliai, pasipuošę kylančiais liepsnų vainikais. Apie juos apsisuka pypkės dūmai.

— Aš nebesusigaudau meilės sąrangoje, — lyg iš po žemių iškilusiais žodžiais Nijolė sudrumstė tylą. — Kartą skaičiau knygą apie moters išgyvenimus ir man įstrigo jos pasakymas, kai jai aiškiausiai pasakė, jog ji nėra meilės vaikas ir savo gyvenime nepažins meilės. Ir aš turbūt nesu meilės vaikas. Aš mylėjau, bet manęs nemylėjo. Ir ta praeities meilė, man atrodo, buvo lyg debesys pakibusi. Bet meilės ilgėjau, apie ją svajodavau. Buvau įnikusi skaityti meilės romanus, lankiau kinas, žiūrėdama meilės filmų. Lyg Don Kichotas kovojau su malūnų sparnais. Neišgyvenusi tikros meilės, aš į tą vėžimą kroviau viską, ką knygose radau, ką teatruose mačiau. Pasakiau dabar tuos du žodžius "tikra meilė", ir jie lyg užspringo gerklėje. Tai jaunystės karštingėje nukalti žodžiai, kuriais dažnai žaisdavome.

Truputį patylėjus, tęsė toliau:

— Augau vieniša, žaisdama su degtukais. Ugnis, liepsnos liežuviai — mėgstamiausias žaidimas. Jie man buvo gyvi, ir aš kalbėdavau su jais. Tėvai barė ir per naktį mus, o aš, nutvėrusi degtukus, vis iš popieriaus lapų lauželius kurdavau. O būdama skautė, net laužų karalaitės vardą užsipelniau. Kur buvusi, kur nebuvusi, žiūrėk — lauželį bekūrenanti. O kai draugavau su

Mykolu, tai jis mane vaidilute vadino, ugnies prižiūrėtoja.

Kai tik ji ištare Mykolo vardą, laužavietėje krito didelis medgalys, paskleidęs gausybę žiežirbų.

— Matai, kaip aš bendrauju su ugnimi, — garsiai nusijuokė Nijolė. — Paminėjau Mykolo vardą, ir sukrutėjo medgalys, žiežirbomis įsigėidė pasipuošti, mane pradžiuginti.

Nijolė užsidegė cigaretę ir tęsė toliau:

— Tikrai, kad aš nesusigaudau mintyse ir žodžiuose. Tie visi mano išgyvenimai, tamsi ir liūdna praeitis, tie sunkūs, kartais labai neviltingi prisiminimai, noras mirti ir kova dėl rytdienos sumaišė mano jausmus. Matau, susiradau klausytoją ir tauškaluose paskendau. Tikėk, po ilgų metų sutikau žmogų, kuriam noriu save išsakyti. Matau, kad pats jau kelintą pypkę kemši, o aš, beskubėdama pasakoti, imu kitus puldinėti, o save teisinti. Na, bet atsigavimui išgerkime kavos.

Ji ėmė ruošti kavą. Nutarę naktinėti, įsigėidėme ir naktiečių. Atsinešę daugiau medžių, padidinome laužą.

— Jūs man kaip tėvas, brolis, kaip artimiausias ir geriausias draugas, — sako Nijolė, sudėdama maistą. — Mane riša dvasinis išgyvenimas, supratimas, įsijautimas. Kažkokia vidinė jėga stumte stumia kalbėti, išsakyti save, atidaryti savo širdies kraičio skrynią ir viską parodyti, kas ten sudėta. O kad aš galėčiau taip padaryti savo tėvams!

— Ar bandei, ar ryžais kada nors taip padaryti? — paklausiau.

— Ne!

— Kodėl?

— Ryžto neužtenka. Reikia vidinės įsiveržiančios širdies šilimos, dvasinio iššaukimo.

— Juk ir į vandenį brendant šalta. Kuo giliau, tuo šalčiau. O jei šoki staiga, nepajunti drebulingo šaltumo. Atsigavini, ir malonu. Argi ne sunku ruoštis išpažinčiai? Koks nuodėmingas jauties, rikiuodamas visus nusikaltimus. O kai priėjęs prie klausyklos dedi kryžiaus ženklą ant kaktos ir ištari *Vardan Dievo*, viskas atslūgsta, nes esi pa-

siruošęs save išsakyti savo Artimiausiam, Geriausiam. ..

— Su tavim besikalbant, man ir išpažintis darosi skaidresnė.

— Kada... — išsigandau pradėto klausimo.

— Baik, nes nori paklausti, kada pasutinį kartą buvau išpažinties. Ruošiuos, ir tas tavo pasakymas lyg atvėrė geležines duris, kurios mane skiria. Matai, kaip gerai, kad susitikom. O man atrodė, kad bijojai tokio vakarojimo.

— Cha, cha, cha... — garsiai nusijuokiau. — Atspėjai. Bijojau. .. nei tavęs, nei savęs... Tu mano geriausių draugų duktė. Tu mano krikšto duktė. Aš tau ir vardą parinkau. O kaip sakai — bijojau. Bijojau žmonių, ne ko kito. Matai, toks jau gyvenimo sutvarkymas, lyg sena, sena tradicija tapęs. Draugais negali būti skirtingų lyčių žmonės. Tai lyg ir nerašytas įstatymas, kurį mes patys paruošėme, išleidome. Taikom kitiems, o sau jį primetame tik bijodami kitų ir dėl to dažnai slepiamės ir viską slepiame, lyg tie strausai. Kaip kiekvieno įstatymo vykdymui nustatomos taisyklės, taip ir šiam. Kurie draugauja, turėdami ir kitų draugystės tikslų, kalbose nesakomų, tie ir slėptis mokės, ir niekas nežinos. O kurie surišti dvasiniais draugystės ryšiais, tie nesislapsto. Kas kalbės, tegul kalba. Jiems tos kalbos nusibos. Kiek kalbų aš prisiklausiau dėl savo draugystės su tavo mama! Jų klausydami, juokėsi ir tavo tėvelis, ir mano žmona. Ką gi žmonės darys, nei neužsiims juokdaryste, savo galvojimus norėdami perkelti į kitų galvas, savo turimus ar planuojamus nusikaltimus primesti kitiems?

— O aš tik dabar pagalvojau, tau kalbant, kas gi būtų, jei kokia nors bobulė ar diedukas rastų mus prie laužo besėdinčius,

— juokėsi Nijolė. — Tu sakai, kad pabijojai, o aš visai apie tai nepagalvojau. Toks mat skirtumas turbūt yra tarp mūsų kartų. Ar ne? Atsimenu, kaip stovyklose vadovės bijodavo dėl mūsų, kurdamos savo vaizdus. .. O mes tyčia paišdykavome... Tai buvo lyg ir dalis skautiškų žaidimų, ar ne?

— Grįžkime prie tavo pasakymo, jog būtų labai gerai, kad ir su savo tėvais galėtum taip atvirai išsikalbėti, — pertraukiau jos pasakojimus. — Daug mūsų šeimų atrodo, lyg ant didelio medžio šakų pasikorusios. Kiekvienas kabo ant atskiros šakos ir, tik didesniai vėjui papūtus, vienas kitą paličia. O šiaip siūbuoja, linguoja kiekvienas savaip, kas rytų pusėn, kas į vakarus. Daug kur paskirai gula ir keliai, paskirai valgo ir paskiro gyvenimo keliu eina. Sunku suaugusiems prie bendro stalo susėsti, nes ir darbo sąlygos skirtingos. Tai suprantama, o mūsų gyvenimo įvairume lyg ir pateisinama. Bet kai tas pat praktikuojama vaikystės ir jaunystės dienomis, tai ir suaugę karstomės ant skirtingų šakų. Vaikų norai, įgeidžiai, kaprizai tenkinami, dažnai tėvams ir nesutarus. Mamytė taip, tėvelis ne. Tėvai ginčijasi, kuris labiau vaiką myli, o mažytis skęsta naujose užgaidose.

— Tu pieši mūsų šeimos paveikslą, — įsiterpė Nijolė. — Mano ryšiai su namais galutinai nutrūko, kai mama norėjo, kad aš padaryčiau abortą. Ir susipjaustė liežuviais mama su tėčiu. Vienas už, kitas prieš. Mano akyse iškilo žmogžudystės vaizdas, o mamai tai buvo, kaip Mykolas pritarė, tik maža operacija, tik gėdos paslėpimas. . . Įsivaizduoji — gėdos paslėpimas! Gėda, kad atsirado nauja gyvybė. Suprantu, kad visa tai buvo nuodėminga, prieš Dievo įsakymą, prieš šeimų tradiciją, bet argi dėl to turi žūti nauja gyvybė?

— Tu esi kaltintoja, o aš gynėjas, — įsiterpiau. — Tave, Nijolė, tėvai katalikiškai išauklėjo. Baigė katalikiškas mokyklas, būvai skautė. O mama užaugo, nesidairydama į bažnyčių bokštus. Ji šventyklos durų nevarstė, o tavo atsitikime ji gebėjo įžiūrėti tik nepatogumą ir gėdą. Tokia buvo jos mąstysena ir įsitikinimas. Juk ir šiandien yra daug, kurie kovoja, kad abortas būtų legalus, nes juk tai tik mažutė operacija. .. Aš tau, rodos, sakiau, jog spauda rašė, kad šiuo metu apie milijonas mergaičių Amerikoje laukiasi vaikų, ir pusė jų yra pasiryžusios juos auginti. Prieš abortus mes, katalikai, turime kovoti. Kaip matome, jau ir vai-

siai ryškėja. Kai praėjusią vasarą prie vieno laikraščio redakcijos demonstravo kovotojai prieš abortus, tai ir tavo mama nešė plakatą. Ji kadaise klydo, už klaidas kentėjo, bet dabar nori viską atpirkti.

— Bet kai ilgą laiką gyveni šaltame klimato, prie jo pripranti, sunku priprasti prie šiltesnės aplinkos ir karščių, — teisinosi Nijolė. — Taip dabar man atrodo ir sąlytis su mama. Buvę šaltoki ryšiai ledu sušalo ir kalnu išaugo.

— Atsimink, Nijolė, kad judviejų abipusis meilės prisipažinimas priklauso *tik nuo tavęs*, — pasakiau, pabrėždamas paskutiniuosius žodžius. — Jei tu nesiryši, gali tragiškai baigtis mamos gyvenimas. Palengva lipk į uolėtą kalną, kad pasiektum laimės žiburį, bet ženkl. Žiema jau baigėsi, pavasarį sušils, o vasarą karščiu užsidegsi.

— Aš nesu užsispyrus, bijausi vaidybos, o dvasinis pajautimas išsekęs, — atsakė Nijolė. — Tas pokalbis su tavimi man buvo labai reikalingas. Manau, jei pirmieji žodžiai su mama ir bus išmokti, dirbtiniai, tai vėliau juos pavaduos širdies meilės padiktuoti. .. Bet dabar dar noriu išsikalbėti savo buvusio "mylimojo" Mykolo reikalu. Jis peršasi ir verkšlendamas, ir pykdamas. Tiesia rankas į sūnų, kuris labai panašus į jį. Ir aš vėl nei paleista, nei prižiūta. Taip ir buriu su ramunės žiedeliu: myli-nemyli.

P.S. Apie Kazimieraičių šeimos gyvenimą baigsime pasakoti kitame numeryje.

Šeimos vienybė ir lietuviškumas

Jonas Miškinis

Prisiminus ano meto Lietuvos šeimas, jų uždavinius, pareigas ir tą šilimą bei šaltinį, iš kur išdygo visi mūsų tautos patriotiniai diegai ir kilnieji palinkimai, kur kūdikystėje buvo įskiepyti gražiausi jausmai bei pasiryžimai, pirmiausia mūsų akyse atsistoja tėvų paveikslai. Motina įdėjo visą savo sielą ir širdį, kad tik jos vaikai būtų geresni ir

naudingesni lietuvių tautai. Ją būtų galima prilyginti gabiam ir atsidėjusiam deimantų skaldytojui, jis, pilnas atidumo, varto turimąjį brangakmenį, kad pastebėtų tinkamą smūgiui vietą, nes nuo to priklausys jo vertė.

Pasakojama, kad geriausias Amsterdamo (Olandijoje) deimantų meisteris Ašeris buvo silpnos širdies. Tad, kai ateidavo deimantų skaldymo valanda, prie jo budėdavo gydytojas. Kai jis kartą paėmė didoką deimantą į kairiąją ranką, o dešine pagriebė kirvuką, jo širdis plakė normaliai. Bet jis nustojo kvėpavęs, ir širdis tą akimirką neplakė, kai smogė į deimantą. Suskilus didžiajam deimantui į dvi dalis ir ten esantiems auksakaliams iš džiaugsmo surikus dėl pavykusio skilimo, Ašeris sukniubo ant kelių, ir jį reikėjo be sąmonės išnešti. Tik po kelių savaičių jis atsigavo.

Jeigu tiek jaudinamasi dėl akmens, tai ką bekalbėti apie tėvų, ypač motinos, atsakomybę, nuo kurių vienokio ar kitokio "dūžio" priklauso žmogaus, šeimos ir tautos likimas!

Šeima yra mažiausia šeimos bendruomenė. O kadangi iš tų mažų bendruomenių yra sudaromos tautos veiklos gairės — organizacijos, draugijos ir visas kultūrinis gyvenimas, tai suprantama jos uždavinių paskirties svarba. Kad šeima būtų tautai pavyzdys, jai reikia atitinkamos šviesos ir išsiauklėjimo.

Galima sakyti, kad šeimos iš esmės būna geros, tačiau socialinės santvarkos netobulumai, nesantaikos šeimoje, skurdas ir kiti išoriniai faktoriai dažnai ją sudrumsčia. Jeigu tėvams rūpi šeimos gerovė, tai jų gražius žodžius turėtų lydėti konkretūs veiksmai ir geri pavyzdžiai.

Šeimoje vyras ir moteris, drauge gyvendami, randa pirmąją žmogaus paskirtį. Kai susituokia ir sudaro pastovų vienetą, įgimtos meilės pagrįstą, širdies pasižadėjimų ryšiais susietą, tada prasideda abiejų bendras gyvenimas ir bendras tikslas, kurio siekiant, jiems tenka drauge džiaugtis ir sielotis visokiais rūpesčiais. Jie yra ne tik vyras ir žmona, bet tėvas ir motina, kai susilaukia prieauglio. Su vaikais darosi jaukesnis šeimos židinis, aiškesnis ir pilnesnis gyvenimo tiks-

las. Šeima virsta žmonių kultūros židiniu, kuris šviečia ne tik saviesiems, bet ir tolimesniesiems.

Šeimos vaidmuo civilizacijos pažangoje yra visų didžiausias. Jos dėka galėjo atsirasti platesni bendravimo santykiai, galėjo kurtis įvairūs sambūriai, telktis kiltys ir tautos. Vienu žodžiu — šeima yra visuomenės santvarkos kertinis akmuo. Antra vertus, stiprėjant tautai ir valstybei,ėjo stipryn ir šeimos pamatai. Ką pradžioje tik religija ir įpročiai tvarkė, tai ilgainiui tvirtino ir derino įstatymai. Tad šiandieninė šeima labai skiriasi nuo pirmykštės. Dabar yra aiškiai nustatyti tėvų santykiai su vaikais, tiksliai apibrėžtos vienu pareigos kitiems, nurodytos jų pareigos visuomenei, valstybei ir t.t. Šeimos svoris visuomenėje yra labai didelis. Ja rūpinasi ir Bažnyčia, ir valstybė.

Meilė, vedanti vyrą ir moterį sudaryti šeimą, turi būti rimta ir kilni. Juk vyras su žmona pasižada gyventi ne tik sau, bet ir savo prieaugliui. Tad jeigu jūdvių meilė ir sumažėtų ar išnyktų, pareigos vaikams vis tiek pasiliktų. Pradėjus meile, kartais tenka baigti pareigomis.

Šeima atsiduria pavojuje, kai payra bendroji visuomenės tvarka, kai nei asmuo, nei nuosavybė negerbiama. Taip atsitinka, visuomenę sukrėtus karui arba revoliucijai, t.y., kai gyvenimas iškrypsta iš nustatytų vėžių. Kaip kituose kraštuose, taip ir mūsų tautoje po pasaulinių karų pajutome daugiau šeimos pakrikimų. Jeigu suprantame, kad pakrikusios šeimos yra žalingos tautai, turime stengtis šalinti tą žalą. Ji silpnina mūsų atsparumą ir blogai nuteikia priaugančias kartas.

Moters paskirtis šeimoje yra būti auklėtoja ir šeimos židinio saugotoja. Skaitydami didžiųjų žmonių gyvenimo aprašymus, randame dažniau kalbant apie motinas, negu apie tėvus. Tėvas yra daugiau duonos ir pragyvenimo pelnytojas, o motina — tų gėrybių saugotoja. Pasak mokslininkų, teisė gina šeimos vienybę, o moralė ją tvirtina.

Mūsų senoji lietuviškoji šeima savo egzaminą puikiai išlaikė. Nors ir gyvendama labai sunkiomis sąlygomis, ji išsaugojo gim-

tąją kalbą, o kryžiais ir koplytėlėmis nusėti Lietuvos laukai, sodybos ir pakelės vaizdžiai rodė, kokių gražių papročių buvo anuomet sukurta. Tai mums aiškiai byloja, kur mūsų motinos ieškojo išminties ir stiprybės kovoje už savo tikėjimo ir doros reikalus.

Nepriklausomos Lietuvos žydėjimo metais motinos reikšmė buvo itin didelė. Jaunos motinos, kurios gyvendavo miestuose, mėgdavo sakyti, kad kur daug vaikų, tai toji šeima senoviška, atsilikusi, nemoderni. Tačiau šiaudinėje pastogėje motinos rikiavo gausias šeimas.

Šeima visada ir visur buvo ir bus pirmutinis kultūros židinys, stipriausia žmonių bendravimo forma. Šeimoje vyras ir moteris, drauge gyvendami, atranda tikrą žmogaus gyvenimo paskirtį. Jų abiejų bendras tikslas, kurio siekdami, jie draugauja ir drauge sielojasi visokiais gyvenimo rūpesčiais. Kai sulaukia vaikų, su tuo prieaugliu darosi dar jaukesnis šeimos židinys, aiškesnis gyvenimo tikslo siekimas. Daug būna laimės, bet dar daugiau atsiranda rūpesčių ir vargo.

Augantieji vaikai yra ateities žmonės, busimieji mūsų pavaduotojai, mūsų darbų tęsėjai. Vaikas, atėjęs į pasaulį, yra gležnutis padarėlis, kurį ilgą laiką turi lydėti tėvų, ypač motinos, globa. Beveik kiekvienas žmogus didžiausią savo gyvenimo dalį praleidžia namie, todėl namai turi būti jaukūs, malonūs, kad juose būtų visai šeimai smagu ir gera gyventi. Gražus šeimos sugyvenimas — tai gyvenimo laimė ir džiaugsmas. Namų jaukumas už viską brangesnis.

Vaikų būdai, jų sielos gerosioms ir blogosioms ypatybėms tarpti didelę įtaką turi visa aplinka. Tad labai svarbu, kokie žmonės ir kokie daiktai augantį vaiką supa. Vaikų sielą veikia ir gyvenimo nuotaika: visa, kas yra aukšta, gražu ir kilnu, bet dar labiau visa tai, kas žema, bloga. Vis dėlto svarbiausią vietą vaikų auklėjime turi tėvai — jie gali vaikui padaryti stipriausią įtaką. Tėvai turi skirti pakankamai laiko vaikų auklėjimui.

Per papročius besiformuodamas vaiko būdas reikalauja būtinos paramos. Draus-

mė, tėvų patarimai iš mažens lengvai ir greitai nustato vaiko valią ir koordinuoja jo užgaidas. Tasai valios brendimas ir susinormavimas turi būti atliktas nuo 4 iki 8 metų amžiaus, kai vaiko sieloje įspūdžiai neišdildomai pasilieka.

Kiekviena karta brėsdama turi savo veidą. Kiekvienos epochos laikotarpis turi papročius ir tradicijas, kurias gimdo vienokios ar kitokios socialinės bei etninės sąlygos. Vadinasi, viena karta perduoda kitai pačias brangiausias dvasines vertybes, kurias pastaroji keičia, papildo, pritaiko savo poreikiams ir laiko dvasiai. Tačiau gimtoji kalba, lietuviškos dainos, mūsų tautos tradicijos yra kartu lyg paveldimas kraitis, kuris yra labai brangus ir vertingas.

Šiandien yra labai aktualus klausimas, kaip išmokyti vaikus semtis iš turtingos lietuviškos kultūros šaltinio tą gaivinantį vandenį, kuris jaunuolį darytų tauresnį, labiau mylintį savo tautą ir gimtąjį tėvų kraštą. Kitaip tariant, kaip išmokyti ir išauklėti jaunimą branginti lietuvių tautos garbingą praeitį ir kaip sutvirtinti tą tiltą tarp kartų, kad brėsantis jaunuolis ne tik žinotų esąs lietuvis, bet ir mylėtų Lietuvą.

Čia ir yra pedagoginis klausimas, kuris pas mus tarsi sustingęs. Mes, lietuviai, kartais mėgstam pamėgdžioti kitataučius ar bent jais pasekti. Pavyzdžiui, kalbant apie tėvynės meilę, vis dažniau girdėti balsų, kad mes abstrakčiai puoselėjame šį jausmą. Meilę tėvynei reikia pradėti ugdyti nuo pagarbos ir meilės savo tėvams. Juk žmogų reikia auklėti nuo lopšio. Nuo kūdikystės žmogų lydi žmonės, žodžiai ir daiktai. Subtilusis žmogaus pasaulis sparčiai turtėja, jeigu jis susiformuoja išpurentoje kultūrinėje dirvoje. Ilgainiui į vaiką įsibrėžia brangintinos mūsų tautos dvasinės vertybės.

Mūsų lituanistinėse mokyklose kultūriniai ir meniniai ištekliai dar nėra kaip reikiant panaudojami. Išleistuose vadovėliuose yra nemaža nepritaikintų vaiko sielai pasakėčių ir beletristikos su daugybe nesuprantamų žodžių ne tik mokiniams, bet ir jaunesiems mokytojams. Be to, kai kuriuose vadovėliuose pasitenkinama vien idėjinio

turinio analize, pamirštant, kad ir turinys, ir forma yra neišskiriami dalykai.

Mokykloje reikia sukelti pagarbą ne tik lietuviškai kultūrai bei menui, bet ir didžiai gerbti pačius kultūrininkus bei menininkus. Taip pat reikia didelio takto, objektyvumo bei subtilumo, aiškinantis su mokiniais apie senąsias tėvų pasaulėžiūras bei religinių įsitikinimų apraiškas. Tada vaikai labiau gerbs praeitį ir iš jos mokysis. Reikia vaikus intensyviai pratinti ir mokyti gražios, taisyklingos bendrinės kalbos, vengiant visokio "šiukšlyno".

Dažnai kalbama ir rašoma apie mūsų jaunimą, išaugusį išeivijoje, kad jis nesidomi lietuviška spauda. Čia daug kas bando aiškinti, kad dabartinėmis sąlygomis svetimoje aplinkoje ir kitų įtakoje kitaip ir negali būti. Ar būtų tikslu tokiu pasiteisinimu remtis? Juk vaikas auga ir bręsta lietuviškoje šeimoje. Ne aplinka, ne mokykla, bet šeima duoda pagrindinį išsiauklėjimą.

Skundžiamasi, kad lietuviška spauda vaikas nesidomi. Apsčiai yra ir tokių, kurie visai neskaito lietuviškos spaudos. Taip įvyksta dėl to, kad tėvai nerodė dėmesio savai lietuviškai knygai, nepratino vaikų skaityti lietuvišką spaudą. Vaikai nelietuviškose mokyklose įpranta skaityti knygas svetimomis kalbomis, lietuviškos knygos jiems neįdomios.

Tačiau yra ir gražių išimčių: nemaža yra jaunuolių, kurie aktyviai reiškiasi lietuviškoje veikloje ir bendradarbiauja lietuviškoje spaudoje. Jie, be abejo, tokios dvasios yra pasisėmę šeimoje.

Prisiminus pavergtos Lietuvos laikus, kai anuomet iš šeimų kilo tautos patriotizmas bei kilnieji siekimai, matyti, kad dar kūdikystėje jiems buvo įdiegti patriotiniai jausmai. Savo gimtojo krašto meilė ir savos kalbos branginimas ryšku lietuviui būde, kurio nepalaužė nei ištrėmimų, nei kalėjimų grėsmė, kovojant už lietuviškąjį raštą ir lietuvišką žodį. Tai nebuvo tik atsitiktinis laiko aplinkybių reiškinys, tai buvo sąmoningas ir ryžtingas tautos siekimas. Jis galėjo gimi tik iš tų žmonių, kuriems motinų buvo įdiegta tautinio jausmo kibirkštėlė. Gal

tas jausmas tada nebuvo taip suprantamas, kaip dabar įvairiomis filosofinėmis sąvokomis nusakomas, bet svarbu tai, kad jis buvo motinų išsaugotas ir vaikams įdiegtas.

Dabartinė kritiška mūsų tautos padėtis reikalauja iš visų lietuvių didelių dvasinių ir fizinių jėgų įtempimo. Ir čia motinos reikšmė yra lemianti. Vydūnas rašo: "Būdamos motinos, yra ypatingai reikšmingos naujai kartai, būtent savo vaikams. Bet ne vien tuo, kad juos globia, bet labiau tuo, kad iš jų gyvenimo, iš jų kraujo, jų nuotikos ir vidinių pergyvenimų tenka vaikams, ką jie iš motinos paveldėja. Vaikai kalbą tikriausiai išmoksta iš motinos. Su jos kalba persimeta nuolat motinos sąmoningumas, visas vidinis jos gabumas, jos malonumas, nuoširdumas, teisingumas ir švelnumas".

Iš tikrųjų niekas kitas taip, kaip motina, negali įžvelgti į savo vaiko sielą. Tik motina, natūralaus instinkto vedama, sugeba surasti vaikuose visus gerus ir blogus palinkimus.

Tad jeigu jaunimas bus dvasiškai stiprus, patriotiškai valingas, tai tikrai jis nepavils lietuvių senosios kartos, bet žengs pirmyn ir nepasiduos svetimoms įtakoms.

Šiais laikais šeimose atsiranda ir taisytiųjų negerovių. Neretai tenka išgirsti, kad vienoje ar kitoje vietoje dėl tos pačios priežasties įvyko galutiniai išsiskyrimai. Tie liūdni gyvenimo reiškiniai aiškiai rodo, kad yra pašliję pagrindai, kurie seniau jungė šeimas stipriais saistais, todėl anais laikais lietuviška šeima ilgus amžius yra išbuvusi sveika, dora ir stipri.

Kaip visas kūnas, susirgus jo daliai, tikrinamas, tiriant, iš kur kilusi liga, taip ir negaluoja šeimos dorai, tenka plačiau dairytis negalavimo priežasčių visuomenės gyvenime. O sužinojus, kas kenkia šeimos santvarkai, kas ją įžeidžia, negalima pasilikti abejingais, negalima kęsti tos tvarkos ardytojų. Reikia gydyti, kol dar nevēlu. Visa tai, kas aplinkui dedasi, šeimą paveikia: literatūra, filmai, televizija, kur dažnai skelbiama laisvoji meilė ir erotiškumas, kur niekinamos dorinės vertybės. Dažnai tai būna nešvari kontrabanda, siekianti pelno. Su šio-

Paruošė VYTAS BUTVILĄ

POETAS ANTANAS MIŠKINIS — LAUREATAS

Septynioliktojo Poezijos pavasario laureatu paskelbtas poetas Antanas Miškinis, buvęs Sibiro kankinys. Skaitovų laureate tapo aktorė G. Urbonaitė. Meninę dalį atliko solistas V. Daunoras, G. Kaukaitė ir vargonininkas G. Kviklys.

**RAŠYTOJO JUOZO BALTUŠIO ROMANAS
"SAKMĖ APIE JUŽĄ" ĮVERTINTAS
MASKVOS KRITIKŲ**

"Į salę susirinko Maskvos rašytojai ir kritikai, centrinių leidyklų darbuotojai, literatūrinės spaudos atstovai. Vienur kitur galėjai išgirsti lietuvišką žodį — be vertėjų. Į posėdį atėjo aspirantai ir M. Gorkio literatūros instituto studentai. Posėdžiui vadovavo tarybos pirmininkas Levas Ozerovas.

Įžanginis Valentino Oskockio žodis suteikė tolesniam pokalbiui toną. Kritiko nuo-

mone, "Sakmė apie Južą" dar ilgai skatins literatūros tyrinėtojus ir skaitytojus mąstyti apie šį romaną, lyginant jį su pasaulinės literatūros šedevrais, nagrinėti jo poveikį".

Po V. Oskockio kalbos knygą vertino literatūros kritikai, filologai, stilistai. Posėdyje dalyvavęs Mokslų Akademijos Lietuvos kalbos ir literatūros instituto mokslinis bendradarbis Algis Kalėda J. Baltušio herojus gretino su kitų lietuvių prozininkų personažais, visų pirma su Juozo Tumo-Vaižganto Valeru Burzduliu, vienišai gyvenančiu miško trobelėje, beveik nepaliestu jokios civilizacijos.

Visų pasisakiusiųjų mintis apibendrino Levas Ozerovas, baigdamas posėdį žodžiais: "Kaip ir daugelis susirinkusiųjų, manau, kad "Sakmė apie Južą" — vienas iškiliausių pastarojo meto tarybinės literatūros kūrinių. Tai aukšto meistriškumo knyga, skatinanti skaitytoją mąstyti apie gyvenimą, žmogų ir jo likimą šiandieniniame pasaulyje. Džiugu, kad romanas, taip vieningai skaitytojų įvertintas Lietuvoje, tapo prieinamas ir visos Tarybų Sąjungos literatūros mylėtojams..."

BIBLIOTEKOS

Beveik pusė Lietuvos gyventojų skaito bibliotekose. Kiekvienas jų per metus perskaito vidutiniškai apie 20 knygų.

Toks didelis bibliotekų lankytojų skaičius todėl, kad knygos leidžiamos nedideliais tiražais, jos greitai išperkamos. Komu-

mis blogybėmis turėtų kovoti visos šeimos.

Kovoti reikia su visokiais šeimą silpninančiais veiksmais, teikti jai reikalingos dorinės pagalbos, sukurti teisingą viešąją nuomonę. Neveltui sakoma, kad šeima — kultūros židiny. Šeima — mokyklų mokykla. Graikų filosofas Platonas, ieškodamas kelio idėjų pasaulin, leidžia jį atvaizduoti moteriai, pranašei Diotimai, Delfų šventovės židinio saugotojai. O poetas Adomas Mickevičius, idealizuodamas senovės Lietuvą, sukūrė Gražinos tipą, kuri, kad ir nemokėdama ginklo valdyti, stoja vieton savo vyro vadovauti kovai su priešais, tą kovą laimi, nors pati žūva. Prancūzų Joana Arkietė, pa-

prasta kaimo mergaitė, pagauta tėvynės meilės jausmo, tampa vadove ir įkvepia karius drąsos bei pasitikėjimo, nugali priešus ir išvaduoja Prancūziją iš nelaisvės.

Šiandien mūsų tėvynė svetimųjų mindoma. Ji laukia išlaisvinimo. Tėvai turi tai suprasti ir išamoningi savo vaikus, kad jų idealai yra tie patys šeimai, tėvynei ir visoms dvasinėms vertybėms.

Kiekviena tauta tol yra gaji, kol naujosios kartos sugeba pažinti ir perimti buvusių kartų palikimą ir jį tęsti. Kas nuo to atitrūksta, tas skiriasi nuo savo tautos dvasios ir gyvenimo būdo, tampa svetimas savo tautai.

nistinių knygų tiražas milžiniškas, ir jos sandėliuose peles maitina.

jau keleri metai, kai daug kalbama ir rašoma apie bibliotekų centralizavimą. "Kultūros barų" žurnale tuo klausimu pasisako Stasė Dubčianskienė: "Didžiosios miestų bibliotekos šiandien yra perpildytos — neišvengiama skaitytojų eilių abonementuose ir skaityklose. Vadinas, bibliotekų miestuose trūksta, jų reikėtų daugiau ir su geresnėmis materialinėmis galimybėmis priimti skaitytoją, pateikti jam saugomus knygų lobius. Kita vertus, turėtume racionaliai ir planingai kurti miestų bibliotekų tinklą. Knyga visada turi būti po ranka, visada netoli — darbe, gyvenamojoje vietoje, jos reikia nuolat — 2-3 kartus per savaitę, o gal ir dažniau. Negalima užmiršti ir moksleivių, ypač žemesniųjų klasių, — jiems kelias į biblioteką turi būti toks pat neilgas kaip ir į mokyklą".

ALYTUI- 400 METŲ

Praeitis. 1581 m. birželio 15 d. Lenkijos karaliaus ir Lietuvos didžiojo kunigaikščio Stepono Batoro privilegija Alytui suteikiama miesto teisės. Istoriniame dokumente pažymima, kad Alytui suteikiama teisė vystyti pramonę: "statyti tinkamose vietose namus salyklo darymui, taip pat vaško lydimui su tam reikalingais malūnais ir visais kitais įrengimais". Naujoms statyboms paskirti 6 valakai miško.

1888 metais mieste buvo 1.101 gyventojas. Devyniolikto amžiaus vargus praeitin palydėjo jau beveik du kartus daugiau alytiškių. Ikikarinio miesto įmonės gamino vežimų ašis, terpentinę, kanifoliją. Aplinkiniuose kaimuose valstiečių užaugintas bulves perdirbo šio šimtmečio pradžioje įkurta krakmolo įmonė. "Ūkmašinos" fabrikas ir Lietuvos miškų departamento kanifolijos ir terpentino cechą — tai dabartinių stambių pramonės įmonių — mašinų ir chemijos gamyklų — proseneliai.

Dabartis. Miestas išsidėstęs 3558 hektarų teritorijoje. Alytuje — 60 tūkstančių gyventojų, 16 stambių pramonės įmonių, kurios per metus produkcijos pagamina už 420 milijonų rublių. Alytaus pramonės įmonėse

sutelkta 3,7 procento respublikos pramonės pagrindinių fondų, jos pateikia 4,8 procento respublikoje pagaminamos prekinės produkcijos. 80 procentų gaminių — liaudies vartojimo prekės. Mieste veikia politechnikumas, 10 vidurinių mokyklų, kuriose mokosi 10.650 moksleivių. Priešmokyklinės švietimo įstaigas lanko beveik 5000 mažylių.

Kartu su pramonės vystymusi auga techninė inteligentija. Dabar miesto pramonėje, statybose, transporte dirba daugiau kaip tūkstantis inžinierių ir 2400 technikų. Penktadalis gamybos meistrų turi aukštąjį išsilavinimą, likusieji — specialųjį vidurinį.

Palaiapsniui Alytus tampa svarbiu pietų Lietuvos kultūros centru. Alytiškių sveikata rūpinasi 280 gydytojų, kultūrinio darbo baruose dirba apie pusšimtis kultūros darbuotojų.

PAGERBTAS POETAS VYTAUTAS MAČERNIS

Š.m. birželio 5 d. Varduvoje (Žemaičių Kalvarijoje) įvyko iškilmingas vakaras poeto Vytauto Mačernio (1921-1944) gimimo 60-osioms metinėms paminėti. Vakare dalyvavo filologijos daktaras V. Kubilius, poetas E. Matuzevičius, artistė L. Kupstaitė, solistas D. Sadauskas, pianistė S. Eidukonytė, muzikas B. Alekna ir kt.

Tą pačią dieną didelis būrys svečių aplankė V. Mačernio tėviškę Šarnelę ir jo kapą. Vilniuje taip pat įvyko vakaras V. Mačernio jubiliejui paminėti. Bibliotekoje buvo atidaryta poeto gyvenimo ir kūrybos paroda.

LIETUVOS RAŠYTOJŲ SUVAŽIAVIMAS

Lietuvos rašytojų kūryba, jų gyvenimas, kova su partijos nurodymais, įsakymais, kūrėjo iškilumas ir nusižeminimas — mus, sekančius krašto kultūrinį gyvenimą, labai domina. Sekame vyresniosios kartos rašytojų kūrybą, kurių nešildė Stalino saulė ir buvo Cvirkos nemalonėje. Daug jų kentėjo Sibiro laukuose. Ar jie prisitaikė, ar išliko savi, paskendę praeities šešėliuose? Smaližiaujame, sekdami ir jaunesniosios kartos kūrybą. O mūsų jaunoji karta, kuri braidžioja po literatūros vandenį, labai susidomėjusi seka pavergtojo tėvynainio žodinį kūrybingumą.

Todėl labai domėjomės rašytojų suvažiavimu, nes, anot A. Maldonio pranešimo, "mūsų dvasiniame pasaulyje įteisinamos naujos meninės vertybės, kurios savotiškai įvardina įvairialypius gyvenimo reiškinius ar bent nurodo, kaip juos suvokti".

Lietuvos rašytojų sąjungos pirmininkas Alfonsas Maldonis savo ilgame pranešime kalbėjo apie "Literatūrą gyvenimo tėkmėje" (tokią antraštę Maldonio kalbai davė "Pergalės" žurnalas). Savo pranešime jis palietė visus kūrybos žanrus, kalbėdamas apie kūrėjus.

Romanas. Per pastaruosius penkerius metus išleista per 30 romanų. 1976-1980 m. novelistika knygų skaičiumi nenusileido romanui ir smarkiai pralenkė apysaką: 33 autoriai išleido 35 naujų apsakymų rinkinius.

Humoras. Satyros ir humoro lentyną praturtino kūrybinio palikimo knygos: A. Griciaus "Pamokslai idėjos broliams", L. Janušytės "Taškai ir daugtaškiai", A. Pakalnio "Mąstantis individas". Iš naujųjų satyrininkų ir humoristų žymiausia V. Žilinskaitė.

Memuarinę literatūrą praturtino šie leidiniai: H. Korsakienės knyga "Susitikimai" — tai ištisas portretinių etiudų ciklas, kur sutinkame daugelį mūsų kultūros, mokslo pasaulio žmonių.

J. Baltušio prisiminimų antrasis tomas "Žėrinti jaunystė" plačiu fonu, ryškiais charakteriais, žodžio raiškumu ir sodrumu prilygsta grožiniams šio rašytojo kūriniams.

Įspūdinga memorialinės prozos knyga — A. Miškinio "Žaliaduonių gegužė" — vaizdus, spalvingas pasakojimas apie gimtuosius Juknėnus, Aukštaitiją, senąjį kaimą, jo žmonių būdą, papročius. Čia atpažįstame A. Miškinio lyrizmą, žmogaus poetizavimą, subtiliai pajaustu vietos koloritu persmelktą žodį.

Įdomiais kultūrinio ir literatūrinio Lietuvos gyvenimo faktais, autoriaus ryšiais su to meto rašytojais patraukia J. Paukštelio knyga "Dažnai juos atsimenu".

Kalbėdamas apie poeziją, Maldonis pabrėžė: "Galėtume konstatuoti, kad mūsų poezija, kaip visuma, deramai atspindėjo mūsų kintantį gyvenimą, socialinį ir dvasinį

klimatą, kad atsakydama ir pati klausdama, geriau negu bet kada išreiškė šiandieninio žmogaus situaciją, jo darbą ir kovą, perteikė jo troškimus, prieštaravimus tarp etinio patyrimo ir etinio idealo. Poezijoje, kaip ne vienas kritikas pripažįsta, klestėjo stilių ir braižų įvairovė".

Prisiminė ir vyresniosios kartos poetus, kurių ne vienas buvo ištremtas į Sibirą. Maldonis pasidžiaugė mūsų vyriausiosios kartos poetų aktyvumu: "A. Miškinio rinktinė "Ant Ligajo ežero krašto" įeina į klasikinės mūsų poezijos fondą. Meistriškumo, poetinės kalbos grožio iš A. Miškinio mokyklis ne viena karta. Savo kūrybinį kraitį pildė, plėtė S. Anglickis ir J. Graičiūnas. Kūrybingą laikotarpį pergyvena A. Churginas. Jo knygos "Blyksniai" ir "Verdenė" matome įvairiais pavidalais pulsuojančią mintį, niuansuotą jausmų kaitą, jam būdingą poetinio žodžio kultūrą".

Dramaturgija. "Intensyviais kūrybiniais ieškojimais, svariais kūriniais džiugino šį penkmetį *dramaturgai*. Reikšmingiausias ne tik šio žanro, bet ir visos mūsų literatūros faktas buvo Just. Marcinkevičiaus draminės trilogijos — "Mindaugas", "Mažvydas" ir "Katedra" — užbaigimas. "Visu šiuo darbu norėjau parodyti, per kokį vargą ir skausmą gimė pirmosios mūsų nacionalinio gyvenimo formos — valstybė, raštija, menas. Siečiau taipgi priminti skaitytojui ir žiūrovui tų formų kūrėjų žygdarbį, įprasminti jų idėją istorijoje ir dabartyje, nusilenkti jiems", — taip savo kūrybinį sumanymą aiškina pats autorius. Iš tiesų taip plačiai tautos istoriją apimančio kūrinio — nei subjektyvių autoriaus užmojų, nei objektyvios meninės vertės požiūriu — iki šiol neturėjome".

Vaikų literatūra. "Aštuoniolika poetų savo eilėraščių rinkinius paskyrė mažajam skaitytojui. Žymiausi mūsų prozininkai, poetai ir dramaturgai sukūrė įsimintinų kūrinių, vaisingos buvo jų pastangos skverbti į šiandieninio vaiko pasaulį, organiškai sieti mažojo herojaus pergyvenimus su visuomeniniais reiškiniais".

Po gražių pagyrimo žodžių vaikų litera-

tūros kūrėjai gavo ir pylos: "Įvertindami mūsų vaikų ir jaunimo prozos laimėjimus, išaugusį jos autoritetą, negalime nutylėti, kad ir šiandien trūksta ryškių kūrinių dabarties tema, maža literatūros paaugliams ir jaunimui.

Skurdoka mūsų vaikų ir jaunimo literatūra ir tipologiniu požiūriu. Beveik neturime rimtų mokslinės fantastikos knygų, įtaigiai parašytų įžymių žmonių biografijų, patrauklios nuotykių literatūros. Tai didelė mūsų literatūros spraga.

Iš rašytojų knygų skaitytojai laukia idėjinio ir etinio kryptingumo, aistros, protui ir širdžiai brangių tarybinio patriotizmo ir proletarinio internacionalizmo idėjų įkūnijimo".

Mat per mažai buvo kurta apie tarybinį patriotizmą ir proletarinį internacionalizmą.

Knygų tiražas ir. . . badas. "Per paskutinį laikotarpį pagrindinė mūsų leidėja "Vaga" išleido 1385 grožinės literatūros knygas bendru 34.465.000 egz. tiražu. Palyginus su praeitu penkmečiu, išleista 65 knygomis daugiau, o tiražo priaugis — beveik 5 milijonai egz. Padaugėjo poezijos, literatūros mokslo ir kritikos leidinių. Rusų kalba išleista 56 knygos, užsienio kalbomis — 24 leidiniai.

Kaip minėta, dėl daugelio priežasčių nauju originalių knygų leidimas lėtėja. Plečiantis literatūros procesui, "Vaga" nebesutelpa savo rémuose. Mūsų nuomone, jau visiškai akivaizdi yra būtinybė steigti naują leidyklą, kurioje reikėtų sukcentruoti vaikų ir jaunimo literatūros leidimą ir tuo sudaryti realią prielaidą TSKP CK nutarimui dėl vaikų literatūros leidimo vykdyti. Naujos leidyklos įsteigimas būtų reikšmingas įvykis, įgalinantis toliau puoselėti mūsų nacionalinės kultūros laimėjimus, stiprinti ir plėsti ideologinį bei estetinį jos poveikį. Naujos leidyklos įsteigimas padėtų bent iš dalies sumažinti tą knygos "badą", kurį dabar taip akivaizdžiai jaučiame. Tuo pačiu — ir ilgametį mūsų leidybos masto atsilikimą nuo artimiausių kaimynų: latvių ir estų. Statistikos leidinyje "TSRS spauda 1978 metais" (Maskva, 1979) paskelbti duomenys

rodo, jog vienam mūsų respublikos gyventojui tenka 1,64 grožinės knygos, latvių — 2,2, estų — 3,9. Tai labai iškalbingi faktai.

Rašytojų prieauglis, bet... "Mūsų sąjunga augo, priėmė 34 naujus narius, bet organizacinio darbo krūvis didėjo dar sparčiau. Si darbo našta gulė ant valdybos pečių. Tos naštos, sąžiningai, jausdami visuomeninę pareigą ir atsakomybę už sąjungos prestižą, ėmėsi didelis būrys mūsų sąjungos narių. Deja, negalime pasakyti, kad visi ar bent dauguma. Turime ir tokių narių, kurie sujuda tada, kai sąjungos horizonte pasirodo kai kas apčiuopiamo — butas, mašina, čekiškas alus bufete. Pasakę, kad visa, kas žmogiška, nesvetima ir rašytojams, šios temos toliau netęsime. Apskritai būtų galima pasakyti, kad sąjungos organizaciniame darbe didesnių nesklandumų nebuvo, bet įtampą jautėme nemažą. Išvada, kad, planuojant ar imantis einamojo laiko padovanojamų darby, reikia atsižvelgti į vis didėjantį rašytojų profesionalėjimą ir silpnoką mūsų jaunesniosios kartos visuomeninį aktyvumą".

Stilius ir kalba. "Mūsų literatūrai, kaip visumai, lieka aktualūs meninio lygio klausimai. Tarp jų — stiliaus, kalbos dalykai. Atpratome apie tai kalbėti, jau netgi recenzijose neužsimenama apie kūrinio kalbą. Be abejo, gėrimės J. Baltušio, Just. Marcinkevičiaus kalbos jausmu, bet skaitome ir tokiu žargonu parašytas knygas, nuo kurio plaukai šiaušiasi. Ir visa tai jau yra praėję pro mūsų redaktorių rankas".

Kaip gaila. Tą pat galima pasakyti it apie mūsų, išeivijos, rašytojus bei redaktorius. Daugelis į kalbą jokio dėmesio nekreipia, manydami, kad jie jau viską moka ir žino. Deja, taip nėra. Daugiau pagarbos lietuviškam žodžiui!

KITI KLAUSIMAI RAŠYTOJŲ SUVAŽIAVIME

Jurijus Kobrinas savo kalboje pabrėžė, kad rusų rašytojų veikla per pastarąjį penketį buvo itin vaisinga. Kūrybinis klimatas Lietuvoje jiems palankus. "Tačiau negalėtume pasakyti, — nurodė J. Kobrinas, — kad rusų rašytojų sekcijoje viskas puiku. Ne visos išėjusios knygos parašytos talentingai,

ne visi pradedantieji susilaukia sekcijos, leidyklos ar žurnalo "Litva literaturnaja" paramos, rimtų pretenzijų būtų galima pareikšti maskviškei kritikai ir leidykloms, kurios vangiai domisi Lietuvoje gyvenančių rusų rašytojų kūryba".

—Taigi... Maskvai jie per prasti, o Lietuvoje jaučiasi didžiūnais.

Leonidas Jasinevičius kalbėjo, kad "populiarus mūsų literatūroje yra vadinamasis siekimas "būti savimi", tačiau retas herojus pagalvoja, kad būti savimi — vadinasi, būti kukliam, doram, atjausti kitus, gebėti nesavanaudiškai aukotis". Baigdamas savo kalbą, jis pasakė: "Šiandien galime drąsiai kalbėti apie mūsų gyvenimo trūkumus, jo šėliuotas puses. Tokia galimybė yra patraukli, ir todėl ne vienoje prozos knygoje tos negerovės tiesiog kastuvu verčiamos į krūvą, turbūt naiviai tikint, kad pademonstruota didelė šiukšlių sanauja padės greičiau likviduoti tamsias dėmes mūsų gyvenime. . . Žmonės dabar literatūroje ieško ne sąlyčio taškų su aktualijomis, o dvasią pakeliančios, svajonę taurinančios meninio vaizdo jėgos. Mūsų knygos yra bemačius išperkamos, jos keliauja iš rankų į rankas, jas skaito įvairiausio išsilavinimo žmonės, o perskaityta knyga visuomet palieka tam tikrą pėdsaką. Vadinasi, mūsų literatūra daug kuo prisideda formuojant dorovinį klimatą, todėl reikia žadinti žmogaus tikėjimą savo geraisiais dvasiniais pradais, tuo pačiu tikėjimą rytdienos, bendro triūso prasmingumu. Visi pasiilgo gražaus žmogaus literatūroje. Žmogaus, kurio jausmų bei intelekto amplitudė būtų truputį aukštesnė, negu ligi šiol. Ko gero, atėjo laikas".

Suvažiavime taip pat buvo aiškiai parežęta, kad viena didžiausių kliūčių sparčiau plisti knygai Lietuvoje yra popieriaus stoka.

SUSITIKIMAS SU NIJOLE SADŪNAITE

Kai šv. Jono Krikštytojo mokiniai pirmą kartą pamatė Kristų, tuoj paklausė: "Mokytojau, kur gyveni?" Panašiai ir aš, sutikęs netikėtai Nijolę Sadūnaite, paklausiau:

— Nijole, kur gyveni?

— Gyvenu Architektų gatvėje, nr. 27, bt. 2, bet kai grįžau iš tremties (1980 m.

liepos 9d.), tai iki šiol nesu gavusi nė vieno laiško iš užsienio, nei atviruko, nei jokios žinutės. Pati iš Vilniaus įvairiems asmenims po kelis kartus esu rašiusi, tačiau, kiek žinau, mano laišakai užsienio bičiulių taip pat nepasiekia.

— O kaip sveikata?

—Ačiū gerajam Dievuliui, pati geriausia. Viskas į sveikatą tiems, kurie myli Dievą ir Juo visa širdimi pasitiki. Tada ir mirtis yra laimėjimas, nes per ją gyvenčiau amžinajam gyvenimui.

— Kaip dabar vertinate netolimo praeities gyvenimo įvykius?

— Kalbėdama apie savo kalėjimo, lagerio ir ištrėmimo laiką, galiu pasakyti, jog tai buvo patys laimingiausi mano gyvenimo metai, nes tada ypač realiai pajutau ir išgyvenau gerojo dangiško Tėvo meilę ir globą visais sunkiausiais gyvenimo momentais. Dabar esu visiems dėkinga už maldas ir prašau visus padėti man už viską dėkoti gerajam Dievui.

— Koks Jūsų žvilgsnis į ateitį?

— Ateitis yra Dievo rankose, todėl ji mums yra šviesi ir graži. Bet mums visiems reikia jausti atsakomybę ir daryti viską, ką galime, kad Jėzaus atneštoji meilė, šviesa ir tiesa pasiektų visų žmonių širdis. Dėl to nepagailėti, jei reikės, ir gyvybę paaukoti, kaip ją už mus visus paaukojo mūsų Mokytojas Viešpats Kristus. Jokių kompromisų su melu ir blogiu, jokių nuolaidų tiems, kurie nori paminti visa, kas kilnu ir šventa žmogaus sieloje. Dievo reikia klausyti labiau negu žmonių!

Laikas greitai baigėsi. Norėjau dar kartą susitikti, kai ką daugiau paklausti. Deja, daugiau nebesusitikome.

P. Kl.

• Pasaulio gyventojų skaičius 2110 metais pasieks 10.5 milijonų žmonių, ir tada, Jungtinių Tautų įstaigos apskaičiavimais, stabilizuosis, pasiliks tas skaičius pastovus, nes jau nuo 1965 m. žmonijos augimas pradėjo lėtėti.

• 1978 m. JAV-se abortais nužudyta daugiau kaip 1.000.000 negimusių kūdikių, apie 78.000 daugiau negu 1977 m. Čia tėra suregistruoti tik tie nužudymai, kurie įvykdyti įstatymų leistose klinikose ir ligoninėse.

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S.J.
Patarėjas – PROF. PETRAS JONIKAS

DALELYTĖS NEBE RAŠYBA

Ši sudėtinė neigiamoji dalelytė, susidariusi iš neiginio *ne* ir dalelytės *be*, beveik visuomet rašoma taip, kaip ir dalelytė *ne*. Jos abidvi turi neigiamąją reikšmę, tik *nebe* pabrėžia tam tikrą tęsimąsi ar trukmę. Tad dalelytė *nebe* paprastai rašoma skyrium su daiktavardžiais, skaitvardžiais, įvardžiais, daiktavardiniais ir įvardintais prievaisiais, prielinksniais ir dalelytėmis. Pvz.: *Tu jau nebe vaikas. Dabar nebe tie laikai. Jau nebe taip srauniai upė teka. Tu nebe vienas pasaulyje gyveni. Jis jau nebe čia gyvena.*

Drauge ši dalelytė rašoma su veiksmažodžiais ir jų išvestinėmis formomis (dalyviais, padalyviais, pusedalyviais), o taip pat ir su veiksmažodinės kilmės daiktavardžiais. Pvz.: *Jis jau čia nebegyvena. Ji klaidžioja, nebežinodama, kur namai. Sunkus yra gyvenimas, nebe suprantant jo prasmės. Man yra žinomas tavo nebesugebėjimas rimčiau pagalvoti.*

Su visais žodžiais dalelytė *nebe* (kaip ir *ne*) rašoma skyrium, kai yra aiškus teigiamo ir neigiamo dalyko gretinimas, priešprieša, pvz.: *Jis jau yra nebe jaunuolis, bet gerokai pasenęs žmogus. Dangus jau nebe mėlynas, bet apsiniaukęs. Jau tu nebe eiti turėjai, bet bėgti.*

Reikia atskirai pakalbėti apie dalelytės *nebe* rašymą su būdvardžiais ir būdvardiniais prievaisiais, nes čia pasitaiko daug neaiškumų ir maišaties. Pavyzdžiui, *Lietuvių kalbos rašybos žodynas mokykloms* (Kau-

nas, 1980) duoda tokią taisyklę: "Dalelytės *te*, *be* *tebe*, *nebe* su veiksmažodžiais, dalyviais, padalyviais, pusedalyviais rašomos drauge, o su kitais žodžiais — skyrium" (14 psl.). Tačiau ten pat duodamais pavyzdžiais šiai taisyklei prieštarauja, nes duoda ir tokius pavyzdžius: *te gražus, tebe gražus, tebetoli, nebeanksti, nebetoli, nebeilgam*. Taip pat ir *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas* (Vilnius, 1972) rašo: *nebedaug, nebegreit*. Mūsų rašytojų raštuose taip pat vienur rašoma vienaip, kitur — kitaip. Tad ši rašyba nėra nusistojusi, bet jau būtų laikas ją suvienodinti. O suvienodinti reikėtų taip, kad čia galiotų tos pačios taisyklės, kaip ir dalelytei *ne*. Tad jeigu rašome *negeras, nemažas, neaukštai, netoli*, turėtume rašyti ir *nebegeras, nebemažas, nebeaukštai, nebetoli*. Šią taisyklę, atrodo, paremia ir kai kuriose tarmėse vartojami sutraukimai, sutrumpinimai tiek su veiksmažodžiais, tiek su būdvardžiais, pvz.: *nebžinau, nebjaučiu, nebmažas, neblabai* ir kt.

Čia dar galima pastebėti, kad dalelytė *nebe* yra vartojama daug rečiau, negu *ne*. Ji vartojama tada, kai kas nors vyko, buvo, bet pasibaigė. Pavyzdžiui, *nebegeras* reiškia, kad jis buvo geras, o dabar jau pasidarė negeras.

Tas pačias taisykles galima pritaikyti ir dalelyčių *be*, *te*, *tebe* rašybai.

Kai kuriuose žodžiuose dalelytės *ne*, *be*, *te* visiškai susilieja su šaknies balsiu, pvz.: *nesu* (*ne-esu*), *nėra* (*ne-yra*), *neina* (*ne-eina*), *nėjo* (*ne-ėjo*), *bėra* (*be-yra*), *tėra* (*te-yra*), *nesti* (*ne-esti*).

- Barbara Ward, plačiai pasaulyje pagarsėjusi ekonomistė, Popiežiškos taikos ir teisingumo komisijos narė, prezidento Lyndon Johnson užsienio ekonominės politikos patarėja, mirė vėžiu gegužės 31 d. Anglijoje, sulaukusi 67 m. amžiaus. Pasižymėjo savo studijiniais straipsniais ir knygomis.

- Austrijoje yra apie 10.600 seselių vienuolių. Daugiausia jos dirba ligoninėse, mokyklose. Mokytojauja ir valstybinėse mokyklose. Yra net 35 klauzūros vienuolynai, kur gyvena 530 seselių. Daugiau kaip 700 Austrijos vienuolių dirba misijų kraštuose. Į vienuolynus stojančių moterų skaičius paskutiniu metu padidėjęs.

PADĖKA

Nuoširdžiai ir kolegiškai dėkoju mielai poniai "Ištikimai L.L. skaitytojai" už paaukotą laiką, rašant laišką "Atgarsių" skyriui, kuris buvo išspausdintas š.m. birželio mėn. numeryje.

Džiaugiuosi, kad skaitote šeimos skyrių ir jau ilgesnį laiką, kur tik atsiranda proga, apie jį kalbate ir mano pavardę minite. Ir tada, "Laiškų lietuviams" renginyje, jūs diskutavote su daugeliu skaitytojų apie mano rašinį ir surašėte nutarimą. Ačiū. Jūsų šis laiškas pagyvino skaitytojų pasisakymus. Jų daug sulaukiau. O tai ir yra mūsų tikslas. Todėl su džiaugsmu ir šį laišką rašau. Pridėsiu ir redakcijos prašymą: rašykite visi, suraskite minutėlę laiko.

Kai aš kadaise apie 10 metų per radiją pasakojau "Tėviškės vaizdus" ir juos rašiau spaudoje, man labai daug kas talkino: vieni vos mokėjo rankose laikyti plunksną, kiti buvo žymūs plunksnos darbuotojai.

Dabar, rašydamas "Šeimų gyvenimo vaizdus", susilaukiu taip pat labai daug talkos. Pavyzdžiui, praėjusią savaitę viena tartininkė atsiuntė medžiagos, o šiandien gavau laišką iš Niujorko.

"Šeimos gyvenimo vaizdeliai" yra tokie, kaip šeima gyvena, sugyvena, išgyvena. Kai kam jie saldūs, kitam kartūs, trečiam nesmagūs. Šeima turi problemų, ir aš jas raštu užfiksuoju. Aš tų problemų nesprenžiu, neteisėjauju, neginu. Aš esu tik metraštininkas. Pakeičiu pavardes, vietas, laiką. Kai kada parašęs turiu pasiųsti nuorašą pasakotojui ir laukiu iš jo atsakymo. Tik vienas pasakė "ne", nes, kaip jis rašė, perskaitę žmonės visi badys pirštais į jį.

Jūs, "Ištikima L.L. skaitytoja" (gaila, kad savo gražaus vardo ir pavardės išsižadėjote), rašote, kad, skaitydama apie "Nesuvaldomų jausmų moterį", pasijautėte taip nesmagiai, jog skubiai išgėrėte kelis gurkšnius vandens (ne "alkoholinių gėrimų"). O aš, perskaitęs Jūsų laišką, už mūsų seną bičiulystę "vodkos" išgėriau. Į Jūsų sveikata! Prašau, rašykite!

Vytautas Kasniūnas

GAL PER GRIEŽTAI...

Skaitau Vytauto Kasniūno rašinėlius "Šeimos" skyriuje. Perskaičiau ir "Ištikimos L.L. skaitytojos" kritiką birželio mėnesio numeryje. Man atrodo, kad ji gal per griežtai apie tuos rašinėlius pasisakė. Minėta kritikė į juos žiūri, kaip į straipsnius, kurie turi nagrinėti kokią nors problemą ir ją pakankamai aiškiai išspręsti. Bet man atrodo, kad tai nėra straipsniai, o beletristika. Tuose rašiniuose pasitaiso ilgų poetiškų aprašymų, kurie, atrodo, nieko bendra su pagrindine rašinio problema neturi, tačiau jie gal nori sukelti tam tikrą nuotaiką, kaip paprastai būna apsakymeliuose. Jeigu tuose rašiniuose norima panagrinėti kokią nors tikrai gyvenimišką problemą, tai ir man atrodo, kad ten būna per daug nereikalingų puošmenų, kurios užgožia norimą išvystyti mintį.

Kita ištikima skaitytoja

TRUMPAI IŠ VISUR

- Ispanijoje yra 96.000 seselių vienuolių — daugiau negu trečdalis viso pasaulio katalikų vienuolių. Daugiausia dirba sveikatingumo srity ir auklėjimo įstaigose. Apie 16.000 yra kontempliatyviuosiuose vienuolynuose, apie 17.000 dirba už Ispanijos ribų.

- Prancūzų tikinčiųjų rašytojų sąjunga savo šiemetinę premiją paskyrė Austrijos kardinolui Koenig už knygą "Bažnyčia yra laisvė".

- Afrikos socialistai susijungė į tarpvalstybinę organizaciją, į kurią nebus priimami marksistinių ir komunistinių režimų atstovai. Šios organizacijos pagrindinis steigėjas yra Senegalijos prezidentas Leopold Senghor. Jis yra katalikas, žymus poetas. Organizacijon įstojo 11 socialistų partijų: Senegalijos, Maroko, Gambijos, Sudano, Mauricijaus, Ganos, Somalijos, Tunisijos, Džibuti ir kt. Organizacijos nariai įsitikinę, kad Afrikos valstybių pažangai tinkamiausia santvarka esanti socialistinė demokrati-ja.

- Vakarų Berlyno katalikų labdaros organizacija Caritas gegužės mėn. pabaigoje į Lenkiją buvo pasiuntusi daugiau negu 40 tonų įvairių maisto produktų.

- Motina Teresė Miami mieste atidarė naujus savo misijų namus, kur ras pastogę pasitaisyti norinčios gatvės moterys. Tam panaudojamas vienas buvęs motelis, kuriame galės būti 20 moterų. Joms

vadovaus keturios seselės vienuolės, priklausančios motinos Teresės įsteigtam Meilės misininkų vienuolynui.

- Ganoje, Afrikos žemyne, katalikų skaičius per penkerius metus paaugo 10 procentų. Dabar jų yra 1.200.000, apie 12% visų gyventojų. Turi 415 kunigų, kurių pusė vietinės kilmės. Ruošiasi kunigystei 157 vietiniai klierikai. Katalikų skaičius auga ir kituose naujuose Afrikos nepriklausomuose kraštuose.

- Valstybės sekretoriaus Aleksandro Haig jaunesnysis brolis Frank R. Haig yra jėzuitas, neseniai paskirtas Le Moyne kolegijos Syracuse, N.Y., prezidentu. Anksčiau buvo Inžinerijos, kompiuterių mokslo ir fizikos departamento vadovas Lojolos kolegijoje Baltimorėje, Md.

- JAV švietimo instituto paskelbtais duomenimis, apie 80% tapusių nėščiomis keliolikamečių nutraukia mokslą, kai bendras mokyklas metančių procentas yra tik 9. Apie 555.000 tų keliolikamečių motinų neatiduoda savo kūdikio išūnijimui, laikydamos išūnijimą nepelnyta bausme kūdikiui. Tik nedidelis procentas kūdikio susilaukusių mergaičių išteka.

- Marijos vaidmuo šių dienų gyvenime bus svarstomas mokslininkų, teologų, auklėtojų ir sociologų Marijos universitete San Antonio mieste, kur gruodžio 3-6 dienomis ta tema įvyks simpoziumas, organizuojamas Meksikiečių - amerikiečių kultūros centro, I Dangų Ėmimo seminarijos ir keturių vietinių universitetų. Šiuo Marijos klausimais simpoziumu bus paminėta 450 m. sukaktis nuo Marijos apsišvišimo Guadalupeje, Meksikoje.

- JAV katalikų skaičius prašoko 50 milijonų, kaip tai skelbia 1981 m. katalikų metraštis. Šiomet katalikai sudaro 22,05% visų JAV gyventojų. Kunigų JAV-se yra 58.398, seselių vienuolių 122.653, brolių 9.966. Didžiausia vyskupija — Čikagos: turi 2,38 milijono tikinčiųjų.

- Vakarų pasaulyje šiuo metu yra daugiau negu 120.000 katalikiškų mokyklų, kurias lanko apie 40 milijonų mokinių. Įskaitant šias mokyklas lankančius mokinius, jų šeimas, mokytojus ir buvusius mokinius, katalikiškų mokyklų poveikis pasaulyje bus palietęs daugiau kaip 200 mil. žmonių.

- Senatorius Jeremiah Denton, kuris yra atsargon pasitraukęs JAV admiras, buvęs Vietnamo belaisvis, nuoširdus katalikas, pradėjo stipriai kelti balsą, kad mokyklose vieton moksleivius mokyti priemonių, kaip išvengti kūdikio, reikia juos mokyti savitvards ir tvarkingumo, skausmingo gyvenimo. Jo akcija davė vaisių, ir tam reikalui yra paskirta JAV izdo lėšų.

- I Kiniją jau galėjo nuvykti keletas kunigų ir seselių. Nors tai rodo truputėlį laisvėjimo, bet iš tikro vyriausybė siekia visas religijas atskirti nuo

vakarų pasaulio. Valdžios įstaigos nustato, kiek galima auginti vaikų. Vakariečiams teleidžiama vykti į nurodytus miestus, apsistoti specialiuose viešbučiuose. Nenorima rodyti sunkaus skurdo. *J.Pr.*

DVIDEŠIMT TREČIASIS "LAIŠKŲ LIETUVIAMS" KONKURSAS

Jau dvidešimt trečią kartą skelbiame straipsnio konkursą. Siūlome dvi temas: 1. *Kunigo įtaka žmogaus (mano) tikėjimui.* 2. *Pavyzdžio galia.* Šios abi temos yra panašios. Manome, kad jos yra aktualios ir įdomios. Dažnai tenka išgirsti, kad tas ar kitas kunigas savo tinkamu žodžiu, elgesiu ar pavyzdžiu vieną ar kitą patraukė prie uoliosno tikėjimo praktikavimo. Deja, taip pat kai kurie skundžiasi, kad kokio nors kunigo netaktiškas elgesys jį atstūmė nuo tikėjimo. Rašant šia tema, galima panagrinėti, kokią įtaką kunigas savo elgesiu daro aplamai žmogaus tikėjimui, bet į skliaustelius įdėjome žodį "mano", tad galima rašyti apie savo asmeniškąs pergyvenimus ar asmenišką patirtį. Antroji tema yra bendresnio pobūdžio, čia galima kalbėti ne tik apie kunigo, bet apie kiekvieno žmogaus pavyzdį. Pavyzdžio galia tikrai yra didelė. Lotyniškas posakis teigia: "Verba movent, exempla trahunt" (Žodžiai sujudina, o pavyzdžiai patraukia).

Šias temas būtų galima rašyti ir beletristine forma — parašyti kokį nors apsakymėlį, išryškinant vienos ar kitos temos mintį.

Straipsnis turi būti ne ilgesnis kaip 3000 žodžių, pasirašytas slapyvardžiu ir, įdėjus į atskirą vokelį savo tikrąją pavardę, adresą bei telefoną, atsiųstas redakcijai iki 1982 metų kovo mėn. 1 dienos.

Už geriausius rašinius skiriamos keturios premijos: I — 150 dol., II — 100 dol., III — 75 dol., IV — 50 dol. IV-tosios premijos "amžina" mecenatė yra Stefanija Rudokienė, o kitoms premijoms mecenatę dar neturime, bet manome, kad atsiras savanorių.

Laimėtojams premijos bus įteiktos "Laiškų lietuviams" metinėje šventėje balandžio mėn. 18 d., Atvelykio sekmadienį, Jaunimo centro didžiojoje salėje, kur bus iškilminga vakarienė ir įdomi meninė programa.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

IŠVEŽTŲJŲ LIETUVIŲ SĄRAŠAS. Stalino teroras 1940-1941. Sudarė Leonardas Kerulis. Įvadą parašė dr. V. S. Vardys. Redagavo Česlovas Grincevičius. Išleido Pasaulio lietuvių archyvas. Finansavo JAV LB Krašto valdyba. Kieti viršeliai, didelis formatas, 520 psl.

Jonas Vizbaras-Sūduvas. ALŠENŲ KUNIGAİKŠTYTĖ. "Draugo" konkurse premijuotas romanas. Aplankas dail. Dainos Žemliauskaitės. Išleido Lietuviškos knygos klubas 1981 m. 287 psl., kaina 8 dol.

Adolfas Markelis. NEBAIGTOJI SIMFONIJĄ. Novelių rinkinys. Aplankas ir viršelis Zitos Sodeikienės. Išleido Liet. knygos klubas. 125 psl., kaina 6 dol.

Juozas Brazaitis. RAŠTAI. II tomas. Nuo Maironio iki Brazdžionio. Aplankas ir viršelis Ados Sutkuvienės. Išleido Į laisvę fondas lietuviškai kultūrai ugdyti 1981 m. Kieti viršeliai, 568 psl., kaina prenumeratoriams 15 dol.

Kazimieras Vilkonis. RŪPINTOJĖLIO PAUNKSNĖJ. Straipsnių rinkinys. Spaudė Nida, Anglijoje. Autoriaus adresas: 37 Rustlings Rd., Sheffield, S11 7AA, England.

Algis Norvilas. DVIKALBIŠKUMAS: PALAIMA AR PRAKEIKIMAS? Išleido Pasaulio lietuvių jaunimo sąjunga 1981 m. 40 psl., kaina 2 dol.

Į LAISVĘ. Nr. 81 (118). Politikos žurnalas. Redaguoja Vacys Rociūnas, 7328 Midland Rd., Independence, Ohio 44131. Adm. adresas: 14 Thelma Dr., Bakersfield, Cal. 93305.

TĖVYNĖS SARGAS. Nr. 2 (49). Redaguoja Petras Maldeikis, 117 Sunset Dr., Hot Springs, Arkansas 71901. Administracijos adresas: 6819 S. Washenaw Avenue, Chicago, Ill. 60629.

PERSPEKTYVOS. Nr. 9. Lietuvos pagrindžio spauda, nr. 2. Pasaulio Liet. Bendruomenės leidinys. 61 psl., kaina 3 dol. PLB adresas: 5620 S. Claremont Avė., Chicago, Ill. 60636.

Nuoširdi padėka "LAIŠKŲ LIETUVIAMS" rėmėjams

Po 2 dol. auکوjo: S. Vilūnienė, E. Sirutienė, K. Remeza, P. Norkaitis, E. Liškevičienė, V. Sinkus, L. Radvila, T. Šaulienė, J. Vembrė, J. Adomaitis, I. Vilimas, A. Visockis. P. Macnorius, H. Moliejienė, M. Mackienė, K. Orentienė, P. Bernotas, K. Almenas, kun. L. Klimas, J. Rumbutis, A. Maurutienė, A. Styra, P. Gulbinskas, J. Merkienė, A. Kuolas, S. Pumputis, F. Rajeckas, kun. V. Pikturna, R. Andrijauskienė, A. Pretkelis, A. Smolinskas, V. Ramanauskas, M. Milass, S. Izokaitienė, P. Petkelienė, S. Riškienė, G. Baltrušaitis, J. Skripkus, O. Danisevičiūtė, O. Ramanauskienė, B. Baras, B. Morkūnienė, M. Bumbulienė, S. Barmus, B. Mačiulaitienė, D. Regina, M. Milušauskas, J. Rutkienė, B. Lintakienė, R. Kaunienė, D. Kikas, P. Marcinkienė, S. Kybartas, M. Lukoševičienė, V. Tumasonis, J. Putrienė, B. Simonaitienė, E. Jaškus, K. Augūnienė, L. Gaičalienė, L. Kairys, O. Peterienė, O. Paulikienė, V. Siliūnienė, E. Laukaičienė.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Redaktoriaus pavaduotojas — Antanas Saulaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Algirdas Grigaitis, Vytautas Kasniūnas, Nijolė Užbalienė, Gediminas Vakarlis. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, Illinois 60636. Telef. 737-8400. Nekalto Prasidėjimo Šy. Marijos Seserų spaustuvė, Putnam, CT 06260. Metinė prenumerata — 8 dol., atskiras numeris ->-80.centų.